

Latvijas Republikas Senāts

SPRIEDUMS

Rīgā 2025.gada 23.decembrī

Senāts šādā sastāvā: senators referents Ermīns Darapoļskis, senatores Indra Meldere un Rudīte Vīduša

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „ABORA” un SIA „Tehnocentrs”, SIA „ARČERS”, SIA „LATVIJAS ENERGOCELTNIEKS”, AS „LNK Industries”, SIA „LNK (Latvijas Novitātes Komplekss)”, SIA „MERKS” un AS „MERKO EHITUS”, SIA „RE & RE”, SIA „RERE BŪVE” un AS „RERE GRUPA”, SIA „SKONTO BŪVE” un AS „UGN” pieteikumiem par Konkurences padomes 2021.gada 30.jūlija lēmuma Nr. 22 atcelšanu, sakarā ar SIA „SKONTO BŪVE”, SIA „RERE BŪVE” un AS „RERE GRUPA”, SIA „LNK (Latvijas Novitātes Komplekss)”, SIA „ARČERS”, AS „LNK Industries”, AS „UGN”, SIA „RE & RE”, SIA „LATVIJAS ENERGOCELTNIEKS”, SIA „MERKS” un AS „MERKO EHITUS”, SIA „ABORA” un SIA „Tehnocentrs” kasācijas sūdzībām par Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 25.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Laikā no 2015.gada 16.janvāra līdz 2018.gada 7.jūnijam Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (turpmāk – birojs) veica operatīvo sarunu noklausīšanos pret trim fiziskajām personām.

Pamatojoties uz iegūto informāciju, birojs 2018.gada 19.septembrī uzsāka kriminālprocesu pret vairākām fiziskajām personām par iespējamu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu.

[2] 2018.gada 5.oktobrī birojs nosūtīja Konkurences padomei kriminālprocesa materiālu kopijas, tostarp noklausīto sarunu audioierakstu atšifrējumus (turpmāk arī – atšifrējumi). Papildu informāciju birojs nosūtīja arī vēlāk.

Atšifrējumos bija informācija par to, ka biroja veikto operatīvo darbību laikā vairāki Latvijas būvniecības komercsabiedrību pārstāvji bija tikušies vismaz 12 reizes, lai apspriestu jautājumus par būvniecības iepirkumu (objektu) sadali, kā arī par dalības nosacījumiem iepirkumos. Pamatojoties uz saņemto informāciju, Konkurences padome veica izmeklēšanu.

[3] 2021.gada 30.jūlijā Konkurences padome pieņēma lēmumu Nr. 22 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums), ar kuru konstatēja Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) 101.panta 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu.

Padome pārkāpumu konstatēja SIA „SKONTO BŪVE” (turpmāk –*Skonto Būve*), SIA „LATVIJAS ENERGOCELTNIEKS” (turpmāk –*LEC*), SIA „VELVE” (turpmāk –*Vēlve*), SIA „ARČERS” (turpmāk –*Arčers*),

SIA „RERE BŪVE” (turpmāk –*RERE Būve*), SIA „RE & RE” (turpmāk –*RE&RE*), SIA „RBSSKALS Būv vadība”, SIA „ABORA” (turpmāk –*Abora*), AS „LNK Industries” (turpmāk –*LNK Industries*), SIA „MERKS” (turpmāk –*Merks*) darbībās un uzlika naudas sodus, tostarp solidāri kopā ar SIA „Tehnocentrs” (turpmāk –*Tehnocentrs*), AS „RERE GRUPA” (turpmāk –*RERE Grupa*), AS „MERKO EHITUS” (turpmāk –*Merko Ehitus*), AS „UGN” (turpmāk –*UGN*), SIA „GRF” (turpmāk –*GRF*), SIA „LNK (Latvijas Novitātes Komplekss)” (turpmāk –*LNK*).

Padome atzina, ka tirgus dalībnieku darbības – piedaloties savstarpējās tikšanās reizēs, apmainoties ar komerciāli sensitīvu informāciju, sadalot iepirkumus un lemjot par piedalīšanos, atteikšanos piedalīties vai aizsega piedāvājumu iesniegšanu iepirkumos, – atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un LESD 101.panta 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma tiesiskajam sastāvam. Pārkāpums izpaudies kā tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, tostarp vienošanās par iepirkumu sadali, kā arī par piedalīšanos vai nepiedalīšanos konkursos vai izsolēs vai par šīs darbības (bezdarbības) noteikumiem.

[4] Pieteicējas – *Skonto Būve, RERE Būve* kopā ar *RERE Grupu, LNK Industries, Merks* kopā ar *Merko Ehitus, Arčers, RE&RE, LNK, LEC, Abora* kopā ar *Tehnocentru*, kā arī *UGN*, – vērsās tiesā ar pieteikumiem par Konkurences padomes lēmuma atcelšanu.

Pieteicējas uzskata, ka sarunu atšifrējumu izmantošana ir nepieļaujama, jo likums neļauj izmantot operatīvās darbības ietvaros iegūtās ziņas konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšanā. Sarunu noklausīšanās ir būtisks tiesību uz privāto dzīvi un korespondences noslēpuma aizskārums. Šādu tiesību aizskārumam jābūt balstītam uz skaidru tiesisku pamatu. Likumam jābūt tik skaidram, lai personas varētu saprast, kādos gadījumos valsts institūcijas ir tiesīgas noklausīties sarunas.

[5] Administratīvā apgabaltiesa ar 2024.gada 25.janvāra spriedumu pieteikumus noraidīja. Tiesas spriedums pamatots ar turpmāko.

[5.1] Vērtējot pierādījumu pieļaujamību, tiesa atzina, ka daļa no pierādījumiem, tostarp operatīvās darbības rezultātā iegūtie sarunu audioieraksti un to atšifrējumi, ir kriminālprocesa materiāli. Savukārt kriminālprocesā iegūtu pierādījumu izmantošana administratīvajā procesā ir pieļaujama, pat ja tie vēl nav pārbaudīti Kriminālprocesa likuma noteiktajā kārtībā. Konkurences padome informāciju izmeklējamā lietā var iegūt arī no kriminālprocesa virzītāja, t.i., citas institūcijas, krimināllietas materiāliem. Kriminālprocesa likuma 375.pants neierobežo kriminālprocesā iegūtās informācijas izmantošanu administratīvajā lietā.

[5.2] Vērtējot, vai ir pamats atkāpties no kriminālprocesa materiālu izmantošanas pierādīšanā konkurences lietā, tiesa atzina, ka informācijas nodošana Operatīvās darbības likuma 24.panta piektās daļas izpratnē primāri nozīmē tās izmantošanu pierādīšanā kriminālprocesā, uzsverot nepieciešamību konstatēt iegūto ziņu par faktiem sasaisti ar mērķi, kādam tās paredzēts izmantot. Citiem vārdiem, jāvērtē, vai ziņu par faktiem izmantošana citam mērķim neaizskar personas pamattiesības, tostarp apsverot, vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar skaidru un precīzu likumu, kas ļauj personai paredzēt, kādā situācijā pret viņu var tikt slepeni iegūtas un izmantotas ziņas. Vienlaikus izskatāmās lietas apstākļi ir atšķirīgi – sevišķajā veidā veicamās operatīvās darbības pasākumā iegūtās ziņas par faktiem ir bijušas pamats kriminālprocesa uzsākšanai par iespējamu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu. Tātad, ciktāl tas skar operatīvās darbības pasākumos iegūto ziņu izmantošanu kriminālprocesā, kas ir Operatīvās darbības likuma 24.panta regulēšanas priekšmets, nav pamata konstatēt ziņu izmantošanas mērķu nesakritību. Turklāt šāda pārbaude pēc būtības neietilpst administratīvās tiesas kompetencē, tā kā tas ir konkrētā kriminālprocesā risināms jautājums (t.i., vai šādas ziņas par faktiem var izmantot, piemēram, kriminālpārkāpumu pierādīšanai). Vienlaikus uzsverams, ka Operatīvās darbības likuma 24.panta normas neregulē kriminālprocesa materiālu nodošanu citām personām (institūcijām) vai citiem mērķiem. Līdz ar to no Operatīvās darbības likuma 24.panta neizriet liegums kriminālprocesa materiālus nodot un tālāk izmantot administratīvajā procesā iestādē vai tiesā. Izskatāmajā gadījumā nav arī pamata runāt par operatīvās darbības pasākumos iegūto ziņu tiešu pārņemšanu uz administratīvo procesu. Padome informāciju nav ieguvusi no operatīvās izstrādes lietas, bet gan no kriminālprocesa materiāliem. Turklāt ziņas no noklausītajām sarunām kriminālprocesā bija ieguvušas pierādījumu statusu, jo tika izmantotas lēmuma par kriminālprocesa izbeigšanu pamatojumā.

[5.3] Vērtējot, vai ir pieļaujams administratīvajā procesā pierādīšanā izmantot ziņas, kuru iegūšanas mērķis nav bijis saistīts ar pierādīšanas priekšmetu administratīvajā lietā un kuru iegūšana ir saistīta ar iejaukšanos personu pamattiesībās, tiesa atzina, ka kriminālprocesa principi nav automātiski pārnesami uz administratīvo procesu, pat ja pierādījumu iegūšana ir saistīta ar kriminālprocesu. Eiropas Savienības tiesības neaizliedz iestādei administratīvajā procesā izmantot pierādījumus, kas iegūti paralēlā vēl nepabeigtā kriminālprocesā, ar nosacījumu, ka tiek ievērotas Eiropas Savienības tiesībās, it īpaši Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk – Harta) garantētās tiesības. Konkrētajā gadījumā, ciktāl tas attiecas uz pierādījumu iegūšanu operatīvās darbības pasākumos un kriminālprocesā, ir pamats vērtēt, vai nav notikusi neattaisnota iejaukšanās Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 96.pantā un korespondējoši Hartas 7.pantā un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 8.pantā paredzētajās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību.

[5.4] Vērtējot, vai nav notikusi neattaisnota iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, tiesa atzina, ka operatīvā sarunu noklausīšanās ir paredzēta Operatīvās darbības likumā. Nav šaubu, ka šo pasākumu veikšanas, ciktāl tas saistīts ar izmantošanu kriminālprocesā, mērķis ir bijis leģitīms – novērst un izmeklēt noziedzīgus nodarījumus tautsaimniecībā un valsts dienestā. Turklāt operatīvās darbības pasākumi ir veikti ar Augstākās tiesas tiesneša atļauju. Savukārt Konkurences padomes pilnvaras iegūt jebkāda veida informāciju ir noteiktas Administratīvā procesa likuma 59. un 60.pantā, kā arī Konkurences likuma 9.pantā, bet pilnvaras izmeklēt konkurences tiesību pārkāpumus, izmantojot iegūtos pierādījumus, noteiktas Konkurences likuma 7.panta pirmajā daļā. Turklāt ir skaidri saskatāma noklausīto sarunu izmantošanas nepieciešamība konkurences lietā, jo privātas personu sarunas par iespējamiem konkurences pārkāpumiem nav iespējams fiksēt citā veidā vai ar personām mazāk kaitējošiem līdzekļiem. Tādējādi attiecīgo pierādījumu nodošana Konkurences padomei ir notikusi būtisku vispārējo interešu dēļ, ņemot vērā kartēļa vienošanos potenciāli nozīmīgo ietekmi uz sabiedrības ekonomisko labklājību. Tāpat ir konstatējams, ka pieteicējam ir bijusi iespēja administratīvajā procesā piekļūt sarunu atšifrējumiem un izteikties par to saturu un pieļaujamību, t.i., piedalīties pierādījumu pārbaudē. Līdz ar to nav saskatāms, ka no kriminālprocesa iegūtu slepeni noklausītu fizisko personu sarunu ierakstu atšifrējumu izmantošana administratīvajā procesā nesamērīgi aizskartu pieteicēju tiesības attiecībā uz korespondences neaizskaramību. Vienlaikus šis vērtējums neattiecas uz noklausīto fizisko personu iespējamo tiesību aizskārumu, jo tas nav izskatāmās lietas priekšmets.

[5.5] Tiesa nepiekrīta tam, ka no kriminālprocesa materiāliem iegūtie pierādījumi – operatīvo darbību rezultātā iegūtie audioieraksti un to atšifrējumi – nav pieļaujami tā iemesla dēļ, ka nav notikusi šo pierādījumu pārbaude Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Tā kā lietas izskatīšana administratīvajā procesā notiek saskaņā ar administratīvo procesu regulējošām tiesību normām, tiesai nav pamata piemērot kriminālprocesa regulējošās tiesību normas. Kriminālprocesā iegūto pierādījumu izmantošana administratīvajā procesā ir pieļaujama, pat ja tie vēl nav pārbaudīti tiesā Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Konkrētajā gadījumā operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūtās ziņas atbilstoši Kriminālprocesa likuma 127.panta nosacījumiem tika pārbaudītas uzsāktajā kriminālprocesā, izmantojot kriminālprocesuālus līdzekļus. Tādējādi šīs ziņas ir vērtējamas kā pierādījumi kriminālprocesā. Pieteicējas tiesības paust savus apsvērumus par pierādījumiem (piedalīties pierādījumu pārbaudē) ir tikušas nodrošinātas administratīvajā procesā iestādē un tiesā. Nav saskatāmi arī būtiski riski operatīvās darbības pasākumos iegūto ziņu novērtēšanā, jo, pirmkārt, tiesa lietas izskatīšanas gaitā iepazinās ar visiem kriminālprocesa materiāliem un konstatēja, ka šajos materiālos nav citas informācijas, kas būtu nozīmīga administratīvās lietas izskatīšanai, otrkārt, no kriminālprocesa iegūtās informācijas novērtējums izskatāmās lietas ietvaros nav saistīts ar attiecīgajā kriminālprocesā sniegto novērtējumu, ņemot vērā šo procesu atšķirīgos izpēti objektus (konkurences tiesību pārkāpums administratīvajā procesā un noziedzīgi nodarījumi tautsaimniecībā un valsts dienestā kriminālprocesā).

[5.6] Izvērtējot iegūto pierādījumu kopumu, tiesa atzina, ka lietas dalībnieki ilgstošā laika periodā ir īstenojuši godīgai konkurencei pretējas darbības, vienojoties par lielāko būvniecības iepirkumu sadali un dalības nosacījumiem iepirkumos. Tirgus dalībnieku pārstāvju sarunu saturs un konteksts neatstāj vietu šaubām par īstenoto darbību saturu un mērķi. Padome pamatoti konstatēja *Skonto Būves, LEC, Arčēra, RERE Būves, RE&RE, Aboras, LNK Industries* un *Merka* darbībās Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un LESD 101.panta 1.punktā noteiktā pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes un pamatoti secināja, ka notikusi kartēļa vienošanās, kas ierobežo konkurenci pēc mērķa. Piemērotais sods, kas noteikts solidāri ar *Tehnocentru, RERE Grupu, Merko Ehitus, UGN, LNK* un *GRF*, ir samērīgs.

[6] *Skonto Būve, RERE Būvekopā ar RERE Grupu, LNK, Arčers, LNK Industries, UGN, RE&RE, LEC, Merks kopā ar Merko Ehitus, kā arī Aora kopā ar Tehnocentru* iesniedza kasācijas sūdzības par apgabaltiesas spriedumu.

[7] *Skonto Būves* kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāko.

[7.1] Tiesa nepamatoti atzinusi, ka operatīvo darbību rezultātā iegūtā informācija ir pieļaujams pierādījums administratīvajā lietā.

[7.1.1] Lai arī Konkurences padomei ir tiesības iegūt informāciju no kriminālprocesa materiāliem un izmantot to pierādīšanā administratīvajā procesā, operatīvās darbības rezultātā iegūtā informācija nav pielīdzināma šādiem materiāliem un nav nododama Konkurences padomei. Operatīvās darbības likums pieļauj šādas informācijas izmantošanu tikai likumā tieši noteiktiem mērķiem.

[7.1.2] Tiesa patvaļīgi paplašinājusi Operatīvās darbības likuma piemērošanas robežas, pārkāpjot publisko tiesību principu „aizliegts viss, kas nav atļauts”. Tā kā likums neparedz šādu ziņu nodošanu administratīvi tiesisku mērķu sasniegšanai, to izmantošana šādos gadījumos nav pieļaujama. Nav pamata piemērot arī tiesību tālākveidošanu, jo likumdevēja griba ir skaidra un likuma robs nepastāv.

[7.1.3] Saskaņā ar Operatīvās darbības likuma 24.panta pirmo daļu operatīvās darbības pasākumu gaitā iegūtā informācija ir klasificējama kā ierobežotas pieejamības informācija vai valsts noslēpuma objekts. Tādēļ nevar piekrist tiesas uzskatam, ka šī informācija zaudē īpašo statusu, ja tā iekļauta kriminālprocesa vai administratīvā procesa materiālos.

[7.1.4] Operatīvo darbību rezultātā iegūto informāciju ir pieļaujams izmantot kā pierādījumu kriminālprocesā, jo operatīvo darbību mērķis pēc būtības ir nodrošināt tādus pierādījumus kriminālprocesam, kurus nav iespējams iegūt ar kriminālprocesuālajām metodēm. Vienlaikus Senāta judikatūrā atzīts, ka operatīvo darbību rezultātā iegūto informāciju nevar izmantot, lai atklātu kriminālpārkāpumus, tātad arī administratīvi tiesisku pārkāpumu izmeklēšanā. Pretējs viedoklis būtu sistēmiski kļūdainš.

[7.1.5] Lai gan operatīvās darbības īstenotas ar tiesneša sankciju, to rezultātā iegūtās ziņas drīkst izmantot tikai pēc Kriminālprocesa likumā noteiktās pēcpārbaudes. Arī Satversmes tiesa atzinusi, ka šādas informācijas izmantošana bez pēcpārbaudes nav tiesiski pieļaujama. Pretējā gadījumā administratīvajā procesā tiktu piemērots zemāks pierādījumu pieļaujamības standarts nekā kriminālprocesā.

[7.2] Tiesības uz privātās dzīves, personas datu un korespondences neaizskaramību šajā lietā attiecināmas uz fiziskajām personām, kuru sarunas noklausītas operatīvo darbību ietvaros un atspoguļotas atšifrējumos. Padome šos atšifrējumus ieguvusi prettiesiski, jo tas neatbilst personas datu aizsardzības normām. Tā kā atšifrējumi satur personas datus Vispārīgās datu aizsardzības regulas (Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa Regula (ES) [2016/679](#) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK, turpmāk – Datu regula) 4.panta 1.punkta izpratnē, tiesai saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 60.panta otro daļu bija jāpārbauda datu apstrādes tiesiskums. Jebkura šādu datu apstrāde bija jāveic, ievērojot Datu regulas 5.pantā noteiktos principus. Tiesas atteikšanās vērtēt apstrādes nolūku saderību un procesuālās garantijas ir pretrunā Datu regulai, Konvencijas 8.pantam un Satversmes 96.pantam.

[7.3] Tiesa, kļūdaini interpretējot Konkurences likuma 11.panta pirmo daļu un LESD 101.pantu, ir arī kļūdaini noteikusi aizliegtas vienošanās tiesisko ietvaru. Tas likumsakarīgi ir novedis pie nepilnīgi īstenotas faktu pārbaudes par tā dēvēto „vēsturisko vienošanos”, kuru Konkurences padome kļūdaini uzskatījusi par pastāvošu no 2011.gada 13.jūnija līdz 2013.gada 8.janvārim. Tiesa nepamatoti balstījusi secinājumus par „vēsturiskās vienošanās” esību un pieteicējas dalību tajā uz sarunu atšifrējumiem, kuros pagātnes formā minēti būvdarbi kultūras pilī „Ziemeļblāzma”, lai gan lietā ir cits atšifrējums, kur šis objekts nav minēts. Turklāt sprieduma 81.punktā tiesas citētie pieteicējas pārstāvja /Persona A/ it kā izteikumi apliecina, ka iepriekš nav bijušas nekādas sarunas vai sadarbība ar diviem citiem tīrģus dalībniekiem, kas izslēdz secinājumu par „vēsturiskās vienošanās” esību. Tādējādi, balstot spriedumu uz selektīviem un pretrunīgiem pierādījumiem, tiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmo un trešo daļu.

[7.4] Pat ja būtu konstatējama „vēsturiskās vienošanās” esība un pieteicējas dalība tajā, tiesa ir pārkāpusi LESD 101.pantu arī tādējādi, ka kvalificējusi „vēsturisko vienošanos” un vienošanos, kas it kā esot pastāvējuši kopš 2015.gada, kā vienotu un turpinātu pārkāpumu.

[7.5] Tiesa, neanalizējot tirgus definīciju un ietekmi uz Eiropas Savienības tirdzniecību, ir nepamatoti piemērojusi LESD 101.pantu. Pirmkārt, Konkurences padome un tiesa ir kļūdaini noteikušas tirgu kā visu būvniecības nozari Latvijā, neņemot vērā pakalpojumu atšķirības. Atšķirīgie iepirkumi nav savstarpēji aizvietojami. Šāda analīze tiesā netika veikta. Otrkārt, nav pierādīts, ka iespējamā vienošanās ietekmētu tirdzniecību starp dalībvalstīm, kā to prasa LESD 101.pants. Eiropas Komisijas vadlīnijas piemērotas kļūdaini, jo „ievērojamības” kritērijs balstīts uz nepareizi noteiktu tirgus apjomu, kas mākslīgi palielina attiecīgo tirgus daļu. Ja iepirkumi tiktu vērtēti atsevišķi, LESD 101.pants nebūtu piemērojams.

[7.6] Tiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 251.panta piekto daļu, nevērtējot pieteicējas iebildumus par solidāras atbildības noteikšanu *GRF* kopā ar pieteicēju. Tiesa analizējusi tikai *LEC* iebildumus, bet pieteicējas norādījumus nav izvērtējusi. No Konkurences likuma 1.panta 9.punkta un 12.panta pirmās daļas izriet, ka solidāra atbildība nevar tikt noteikta automātiski tādēļ vien, ka juridiskās personas saista korporatīvās saites vai izšķiroša ietekme. Galvenais kritērijs viena tirgus dalībnieka un līdz ar to arī solidāras atbildības noteikšanai ir tas, vai attiecīgie uzņēmumi īstenojuši vienotu rīcību tirgū. Padome to nav vērtējusi.

[7.7] Tiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmo un trešo daļu un 251.panta piekto daļu, jo spriedumā balstījusies uz faktu, kas ir pretrunā ar lietā esošajiem pierādījumiem. Konkurences padomes pamatojums tam, kāpēc tika samazināts naudas sods *Velvei*, ir pretrunīgs. Tas rada jautājumu par to, ka pieteicējai arī būtu tiesības uz līdzīgu samazinājumu. Publiski pieejamā informācija un *Velves* paustie apgalvojumi liecina, ka *Velve* nav noslēgusi izlīgumu un nav sniegusi būtiskus pierādījumus, tāpēc nav skaidrs, uz kāda pamata samazinājums tai piešķirts. Tiesa nav izvērtējusi pieteicējas argumentus.

[7.8] Tiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 251.panta piekto daļu, neizvērtējot argumentus par horizontālu sadarbības vienošanos, kas izslēgtu secinājumu par pārkāpuma esību. No sprieduma 63.punkta izriet, ka cits dalībnieks – *Arčers* – norādīja uz horizontālu sadarbības vienošanos, kuras pastāvēšana saskaņā ar LESD 101.panta 3.punktu un Konkurences likuma 11.panta otro daļu izslēdz pārkāpuma konstatēšanu.

[8] *RE RE Būves* un *RE RE Grup* askācijas sūdzība, kā arī *RE & RE* kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāko.

[8.1] Tiesa kļūdaini interpretējusi Senāta atziņas par iespēju konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšanā izmantot kriminālprocesa materiālus. Tiesa nav ņēmusi vērā to, ka operatīvās darbības pasākuma ietvaros iegūtos datus nav pieļaujams izmantot Operatīvās darbības likuma 2.pantā neminētu mērķu un uzdevumu īstenošanai. Tā kā operatīvās darbības būtiski ierobežo personas pamattiesības, likumdevējs šā likuma 2.panta pirmajā daļā ietverto uzskatījumu nav atstājis atvērtu. To apliecina no 2.panta otrās daļas izrietošais aizliegums šādus pasākumus īstenot citiem mērķiem un uzdevumiem. Lai arī soda piemērošanai konkurences tiesībās piemīt krimināltiesisks raksturs, konkurences tiesību pārkāpums nav uzskatāms par noziedzīgu nodarījumu Krimināllikuma 7.panta izpratnē. Konkurences tiesību pārkāpumu krimināltiesiskais raksturs iezīmējas tikai piemērojamās sankcijas kontekstā, bet ne attiecībā uz kaitīgumu, kas ļautu to pat hipotētiski pielīdzināt noziedzīgam nodarījumam Krimināllikuma 6.panta pirmās daļas izpratnē. Rezultātā tiesa nav pareizi noskaidrojusi Kriminālprocesa likuma 375.panta pirmās daļas saturu un to, kas šajā tiesību normā ir uzskatāma par „šajā likumā paredzēto kārtību”. Tiesa ir balstījusies uz tādiem judikatūrā pausti secinājumiem, kas neskar Operatīvās darbības likuma specifisko ietvaru iepretim Kriminālprocesa likuma vispārējam regulējumam.

[8.2] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka pieteicējām un ar tām saistītajām personām nebija nekāda kriminālprocesuālā statusa, un pārsūdzētā lēmuma pamatošanā izmantotie pierādījumi iegūti no operatīvās darbības pasākuma, kas pret tām nebija sankcionēti. Proti, operatīvās darbības mērķis bija Krimināllikumā paredzēto noziedzīgo nodarījumu atklāšana konkrētu fizisko personu darbībās, nevis konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšana saskaņā ar Konkurences likuma 11.panta pirmo daļu. Birojs nebūtu saņēmis tiesneša akceptu sarunu noklausīšanai, ja mērķis būtu bijis konstatēt aizliegtu vienošanos publiskajos un privātajos iepirkumos, jo neviena tiesību norma neparedz operatīvo pasākumu veikšanu konkurences tiesību pārkāpuma atklāšanai. Tiesa ignorēja

pieteicēju iebildumus, ka attiecībā uz šīm operatīvajām darbībām nebija īstenota *ex post* pamattiesību aizsardzības kontrole.

[8.3] Operatīvās darbības likumā paredzētie pasākumi pēc satura atbilst Kriminālprocesa likuma 11.nodaļas speciālajām izmeklēšanas darbībām. Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 230.panta pirmo daļu pierādījumi, kas iegūti speciālo izmeklēšanas darbību rezultātā, ir izmantojami tikai un vienīgi tajā kriminālprocesā, kurā šīs darbības veiktas. Savukārt, ja šīs iegūtās ziņas par faktiem norāda uz cita noziedzīga nodarījuma izdarīšanu vai pierādāmajiem apstākļiem citā kriminālprocesā, tad tos var izmantot tikai tad, ja ir saņemta prokurora vai izmeklēšanas tiesneša piekrišana. Tātad Kriminālprocesa likums paredz konkrētu amatpersonu priekškontroli pār informācijas nodošanas nepieciešamību. Lietas materiāli liecina, ka birojs nodeva Konkurences padomei audioierakstu atšifrējumus bez priekškontroles, ko īsteno attiecīgi pilnvarota amatpersona (Augstākās tiesas tiesnesis Operatīvās darbības likuma kārtībā). Tiesa šo būtisko pārkāpumu ignorēja.

[8.4] Pieteicējam netika nodrošinātas tiesības iepazīties ar visiem lietas materiāliem, tādējādi tika pārkāpts no Satversmes 92.panta izrietošais procesuālās līdztiesības princips. Neskatoties uz vairākkārtējiem lūgumiem, administratīvajā procesā tiesa nenodrošināja pieteicēju iespēju pārliecināties, vai lietas materiālos ir visi biroja operatīvās darbības rezultātā iegūtie pierādījumi, tostarp tādi, kas varētu būt vainu izslēdzoši vai samazinoši. Tā kā biroja kompetencē nav konkurences tiesību pārkāpumu izmeklēšana, pastāv šaubas par to, vai birojs vispār bija spējīgs patstāvīgi identificēt un atlasīt pierādījumus (ziņas par faktiem), kas liecina par iespējamu aizliegtu vienošanos.

[8.5] Tiesa kļūdaini un pretrunā judikatūrai secinājusi, ka pieteicēju tiesības uz aizstāvību nav pārkāptas. Sprieduma 30.punktā tiesa atzinusi, ka biroja kriminālprocesa materiālos nav informācijas, kas varētu būt noderīga pieteicējiem, taču šāds subjektīvs vērtējums par aizstāvībai derīgo informāciju ir nepieļaujams. Izšķiršanās par to, kas var būt nozīmīgs aizstāvībai, pieder vienīgi personai, pret kuru izteikts apgalvojums par pārkāpumu, kā arī tās aizstāvim.

[8.6] Tiesa nepamatoti sašaurināja pārsūdzētā lēmuma tiesiskuma pārbaudes tvērumu, kļūdaini uzskatot, ka lietā nav vērtējami pieteicēju iebildumi par pierādījumu ticamību. Proti, tiesa neizvērtēja primāro pierādījumu – audioierakstu – ticamību, jo eksperta atzinums balstīts uz balss paraugiem, kas iegūti citam mērķim, nevis ekspertīzei. Nav arī skaidrs, kādēļ tika veikta tā brīža *RE RE Būvesvaldes* priekšsēdētāja V. Koka, kā arī *RE & RE valdes* locekļu /Persona B/ un /Persona C/ balss identifikācija, ja šīs personas nebija iesaistītas kriminālprocesā. Līdz ar to Konkurences padome nav pierādījusi izmantoto pierādījumu ticamību un pieļaujamību, savukārt tiesa šo pienākumu nepamatoti ignorēja.

[8.7] Tiesa nav vērtējusi Konkurences padomes pieļautos fizisko personu datu aizsardzības pārkāpumus. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 60.pantu Konkurences padome drīkst izmantot tikai tiesiski iegūtus datus, taču konkrētajā gadījumā pastāv šaubas par personas datu apstrādes likumību. Katra darbība – sarunu ierakstīšana, transkribēšana un nodošana – ir uzskatāma par atsevišķu personas datu apstrādi Datu regulas 4.panta 2.punkta izpratnē. Tā kā sākotnējais datu apstrādes nolūks bija kriminālprocess, kurā pieteicēju pārstāvjiem nebija nekāda statusa, nav skaidrs, kāpēc Konkurences padome drīkstēja šos datus izmantot citam nolūkam. Padome, pieprasot un saņemot mutvārdos sniegtus paskaidrojumus no *RE RE Būvestā* brīža valdes priekšsēdētāja V. Koka, kā arī *RE & RE valdes* locekļiem /Persona B/ un /Persona C/, ir ierakstījusi personu balsis un vēlāk nodevusi tās citai iestādei fonoskopiskās ekspertīzes veikšanai bez datu subjektu piekrišanas, tādējādi pārkāpjot personas datu apstrādes nolūka saderības principu. Tāpēc šādi pierādījumi ir nepieļaujami. Tiesa, ignorējot Eiropas Savienības Tiesas 2022.gada 5.aprīļa sprieduma lietā C-140/20 izteiktās atziņas, ir pārkāpusi Konvencijas 6.panta pirmo daļu, Satversmes 92.pantu un Administratīvā procesa likuma 103.panta otro daļu un trešās daļas 1.punktu.

[8.8] Tiesa nav korekti novērtējusi pieteicēju argumentus, ka *Velve* nebija īstenojusi aktīvāku sadarbību ar Konkurences padomi, kādu nebūtu īstenojušas arī pieteicējas. Līdz ar to tiesa kļūdaini secinājusi, ka padome nav pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, tādējādi pieļaujot Administratīvā procesa likuma 9.panta pārkāpumu.

[9] Papildus šā sprieduma 8.punktā minētajam *RE & RE* kasācijas sūdzība pamatota vēl ar turpmākajiem argumentiem.

[9.1] Tiesa kļūdaini novērtējusi pieteicējas iespējamo lomu aizliegtas vienošanās īstenošanā. No sprieduma nav saprotams, kā tiesa pārbaudījusi Konkurences padomes rīcības brīvības izmantošanu, vērtējot, kuru tirgus dalībnieku loma apgalvotajā pārkāpumā bijusi aktīvāka, un tādējādi noteikusi naudas soda apmēru par pārkāpuma smagumu. Padome patvaļīgi interpretējusi Ministru kabineta 2016.gada 29.marta noteikumu Nr. 179 „Kārtība, kādā nosaka naudas sodu par konkurences tiesību un negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma pārkāpumiem un piespiedu naudu par Konkurences padomes noteiktā tiesiskā pienākuma nepildīšanu” (turpmāk – noteikumi Nr. 179) 15.punktu, izvēloties atsevišķus tirgus dalībniekus, kuriem piedēvēt „augstāku aktivitātes pakāpi”. Savukārt tiesa spriedumā nav konstatējusi, ka Konkurences padome kļūdaini piemērojusi materiālo tiesību normas un pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu.

[9.2] Tiesa kļūdaini interpretējusi pieteicējas norādes par apgalvotā pārkāpuma ilgumu. Tiesa nav vērtējusi faktu, ka Konkurences padomes secinājumi attiecībā uz pārkāpuma ilgumu neatbilst lietā esošajiem pierādījumiem. Proti, kultūras pils „Ziemeļblāzma” iepirkumā uzvarēja un restaurācijas darbus veica *Arčers*, kas padomes ieskatā nebija it kā pastāvošās „vēsturiskās vienošanās” dalībnieks. Līdz ar to nav saprotams, kā var tikt konstatēta aizliegta „vēsturiska vienošanās”, kuras ietvaros ir uzvarējis tirgus dalībnieks, kas padomes ieskatā nemaz nav bijis šīs vienošanās dalībnieks.

[10] *LNK* kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāko.

[10.1] Tiesa kļūdaini secinājusi, ka *LNK* ir pamatoti piemērota solidāra atbildība par *LNK Industries* pieļautu konkurences tiesību pārkāpumu. Tiesa nav vērtējusi, ka solidārā atbildība piemērota, nepastāvot tiesību normai, pretēji lietderības apsvērumiem un Eiropas Savienības Tiesas praksei. Senāts ir atzinis, ka citas personas saukšana pie solidāras atbildības par svešu nodokļu parādu ierobežo Satversmes 105.pantā garantētās tiesības uz īpašumu, tādēļ šādam pienākumam jābūt skaidri noteiktam likumā. Konkrētajā gadījumā solidārās atbildības piemērošana mātes sabiedrībai nav paredzēta nevienā tiesību normā. Rezultātā *LNK* var tikt uzlikts pienākums samaksāt vairāk nekā 3 miljonus *euro* par *LNK Industries* pārkāpumu, lai gan tā vairs nav mātes sabiedrība un nav konstatēta tās dalība vai informētība par *LNK Industries* pieļautajiem pārkāpumiem. Turklāt, ievērojot vienlīdzības principu, visiem lietas dalībniekiem bija jāpiemēro tādi paši kritēriji kā *Velvei*, kurai solidārā atbildība netika noteikta.

[10.2] Tiesa nepamatoti piemērojusi LESD 101.panta 1.punktu, kļūdaini vērtējot „ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm” kritēriju. Nepareizi nosakot tirgu, tiesa kļūdaini secinājusi, ka vienošanās ietekmējusi visu Latvijas teritoriju. Ja par konkrēto tirgu tiktu uzskatīts katrs iepirkums atsevišķi, būtu jāsecina, ka neizpildās ne elements „tirdzniecība starp dalībvalstīm”, ne elements „var iespaidot”.

[10.3] Tiesa nepareizi piemērojusi Konkurences likuma 11.pantu, kļūdaini nosakot konkrēto tirgu, kā rezultātā pieļāvusi būtiskas kļūdas pierādījumu novērtēšanā un pārkāpuma konstatēšanā. Šajā lietā Konkurences padomei katrs iepirkums bija jāvērtē atsevišķi, izvērtējot konkurences apstākļus, kā arī to, vai pastāv karteļa vienošanās.

[10.4] Tiesa, kļūdaini vērtējot pārkāpuma smagumu un ilgumu, nepareizi piemērojusi noteikumus Nr. 179. Padomei bija jāizvērtē katra tirgus dalībnieka konkrētā iesaiste vienošanās īstenošanā, kas savukārt ļautu personalizēt naudas soda apmēru. Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas praksi par saskaņotu piedāvājumu iesniegšanu publiskā iepirkumā, pārkāpuma beigu brīdis ir brīdis, kad noslēgts būvdarbu līgums. Tiesa nepamatoti secinājusi, ka šie principi konkrētajā lietā nav piemērojami.

[10.5] Tiesa, nepareizi interpretējot Operatīvās darbības likuma 24.panta pirmo un piekto daļu, secinājusi, ka slepeni ierakstītas sarunas drīkst nodot Konkurences padomei izmantošanai administratīvajā procesā. Rezultātā konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšanai izmantoti nepieļaujami pierādījumi, kas pārkāpj publiskajās tiesībās pastāvošo principu „atļauts ir tikai tas, kas noteikts ar tiesību normu”. Tiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 152.panta pirmo daļu.

[11] *Arčera* kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāko.

[11.1] Tiesa nepareizi piemērojusi LESD 101.panta 1.punktu, jo Konkurences padome nav pierādījusi, ka iespējamā aizliegtā vienošanās ietekmējusi tirdzniecību starp dalībvalstīm. Tiesa ir ignorējusi kumulatīvos nosacījumus ietekmes uz tirdzniecību pierādīšanai (Eiropas Komisijas Pamatnostādņu par ietekmes uz tirdzniecību jēdzienu, kas ietverts Līguma 81. un 82.pantā, (2004/C101/07) (turpmāk – Pamatnostādnes) 52.punkts). Padomei bija pienākums precīzi noteikt kopējo tirgus daļu, nevis prezumēt tās atbilstību Pamatnostādnēm. Tāpat tiesa nav izvērtējusi Eiropas Savienības Tiesas un Senāta atziņas par Konkurences padomes pienākumu vērtēt aizliegtas vienošanās saimnieciski tiesisko kontekstu.

[11.2] Tiesa kļūdaini nav ņēmusi vērā, ka saskaņā ar Pamatnostādnēm konkrētā tirgus noteikšana ir būtisks elements, lai konstatētu LESD 101.panta 1.punkta pārkāpumu. Spriedumā nav izvērtētas Konkurences padomes acīmredzamās kļūdas tirgus noteikšanā, kas tieši ietekmē gan iespējamā pārkāpuma kvalifikāciju, gan pieteicēju atbildības apmēru. Senāta praksē ir atzīts, ka katrs iepirkums ir vērtējams kā atsevišķs konkrētais tirgus. Tomēr šajā lietā padome nav atsevišķi izvērtējusi 74 iepirkumus, kuros tās ieskatā ir piedalījušies vienošanās dalībnieki, bet ir noteikusi visu būvniecības tirgu Latvijas teritorijā, galvenokārt divās apakšnozarēs: ēku visa veida būvniecība un citur neklasificētu inženierbūvju visa veida būvniecība. Ja, nepareizi nosakot konkrēto tirgu, būtiska ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm nav konstatējama, pārkāpuma kvalifikācija pēc LESD 101.panta 1.punkta ir nepareiza.

[11.3] Konstatējot LESD 101.panta 1.punkta pārkāpumu, tiesa nav piemērojusi Eiropas Savienības Tiesas praksi attiecībā uz vienotu nolūku. Sprieduma 84.punktā tiesa faktiski atzīst, ka dažiem lietas dalībniekiem bija iespējams precīzi noteikt pēdējo vienotā un turpinātā pārkāpuma elementu (konkrētu iepirkumu), kas ietekmē pārkāpuma ilgumu un naudas soda aprēķinu, taču Konkurences padome to nav ņēmusi vērā. Līdz ar to iespējamais pārkāpums nav kvalificēts atbilstoši LESD 101.panta 1.punkta piemērošanas praksei. Tiesa nav sniegusi vērtējumu tam, kā pieteicēja pēc 2016.gada 3.jūlija saglabājusi savu dalību iespējamās aizliegtās vienošanās īstenošanā.

[11.4] Lietā nav pieļaujams izmantot sarunu atšifrējumus kā pierādījumu, ievērojot Operatīvās darbības likuma un Kriminālprocesa likuma normas. Tiesai bija jāvērtē, vai pierādījumu nodošana Konkurences padomei bija atļauta, ņemot vērā, ka atšifrējumi iegūti operatīvo darbību rezultātā. Tiesas interpretācija par šo likumu normu piemērošanu ir pretrunā Senāta un Satversmes tiesas praksē noteiktajam par šādu pierādījumu apriti. Tiesa, novērtējot personas pamattiesību aizskārumu, ir ignorējusi faktu, ka pirms informācijas nodošanas nav ievērota Kriminālprocesa likuma 230.panta pirmās daļas prasība par prokurora vai izmeklēšanas tiesneša piekrišanu. Turklāt operatīvo darbību rezultātā iegūtās ziņas var izmantot tikai likumā paredzētajos gadījumos saistībā ar noziedzīgu nodarījumu profilaksi, novēršanu un atklāšanu. Tā kā konkurences pārkāpumi nav kriminalizēti, atbilstoši Senāta 2022.gada 14.decembra lēmumam lietā Nr. SKK-244/2022 operatīvās darbības nedrīkst izmantot šādu pārkāpumu atklāšanai.

[11.5] Tiesa kļūdaini nav vērtējusi fizisko personu datu aizsardzības prasības attiecībā uz atšifrējumu nodošanu Konkurences padomei. Tiesa nepamatoti ignorējusi Datu regulas 5.panta 1.punkta „b” apakšpunktu, saskaņā ar kuru datu nodošana jaunam nolūkam (konkurences pārkāpuma konstatēšanai) ir pieļaujama vienīgi tad, ja tā sader ar sākotnējo nolūku (noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu). Tāpat tiesa nav ņēmusi vērā Hartas 7.pantu un 8.panta 2.punktu, kas norāda uz to, ka personas datu apstrāde var notikt tikai ar attiecīgās personas piekrišanu vai uz tiesību aktos paredzēta pamata. Tiesai bija jāvērtē atšifrējumu nodošanas likumība un atbilstība Administratīvā procesa likuma 60.panta otrajai daļai.

[11.6] Tiesa būtiski pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 251.panta piekto daļu un 307.panta ceturto daļu, nemotivējot pieteicējas izteiktos būtiskos argumentus. Tā rezultātā tika pārkāptas pieteicējas Satversmes 92.pantā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu. Nav skaidrojuma, kāpēc sarunas attiecībā uz pieteicēju un citiem lietas dalībniekiem tiek uzskatītas par pietiekamu aizliegtas vienošanās pierādījumu, bet šīs pašas sarunas attiecībā uz pārsūdzētā lēmuma 24.punktā minētajiem tirgus dalībniekiem nav pietiekamas. Tiesa nav pamatojusi, kāpēc /Persona D/ nepiedalīšanās sarunās neietekmē iespējamā pārkāpuma ilguma noteikšanu.

[11.7] Tiesa kļūdaini nav konstatējusi vienlīdzības principa pārkāpumu attiecībā uz pieteicējai noteikto naudas sodu. Tiesa nav vērtējusi pieteicējas norādes par *Velvi* piešķirto naudas soda samazinājumu 1,5 % apmērā, pamatojoties uz noteikumu Nr. 179 22.1.3.apakšpunktu. Lietas izskatīšanas gaitā tā arī netika saņemti Konkurences padomes paskaidrojumi par to, kādu tieši informāciju *Velve* sniedza pēc savas iniciatīvas, kurai bija būtiska nozīme,

lai tādējādi pamatotu *Velvei* piemērotās soda naudas samazinājumu. Tādējādi naudas sods nav noteikts saskaņā ar vienlīdzīgas attieksmes principu.

[11.8] Tiesa kļūdaini piemērojusi noteikumu Nr. 179 3.punktā noteikto naudas soda aprēķina bāzi, kā arī 9.punkta premisu attiecībā uz pieteicēju. Atbilstoši šo noteikumu 3.punktam Konkurences padomei bija pienākums naudas sodu aprēķināt no pēdējā noslēgtā pārskata (finanšu) gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas, kas attiecībā uz pieteicēju ir 2020.gads, nevis 2019.gads. Spriedumā norādītie apsvērumi par naudas soda aprēķinu no „pilnā” noslēgtā pārskata ir kļūdaini un pretrunā likuma „Par grāmatvedību” un Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma prasībām, kuras pieteicēja ir pilnībā ievērojusi.

[11.9] Spriedumā nav ņemts vērā, ka saskaņā ar noteikumu Nr. 179 12.punktu naudas soda apmēra noteikšanai ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu. Atbilstoši šo noteikumu 13.punktam, nosakot pārkāpuma smaguma pakāpi, ņem vērā arī pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas. Pārsūdzētajā lēmumā nav izvērtēts naudas soda samērīgums, ievērojot Konkurences padomes vērtējumu par 74 iepirkumiem, ko ietekmējusi iespējamā aizliegta vienošanās.

[12] *LNK Industries* kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāko.

[12.1] Tiesa nepareizi un nepamatoti piemērojusi LESD 101.pantu, kļūdaini atzīstot, ka izpildīts kritērijs par ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm. Tiesa nav objektīvi izvērtējusi Konkurences padomes norādījumus par to, vai 51 % iepirkumu izsludināšana Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī patiešām ietekmēja tirdzniecību starp dalībvalstīm, kas ir obligāts priekšnoteikums LESD 101.panta piemērošanai.

[12.2] Tiesa nepareizi interpretējusi Operatīvās darbības likuma 24.pantu, Administratīvā procesa likuma 59. un 60.pantu un Konkurences likuma 9.pantu, kļūdaini balstoties uz privāttiesiskajās attiecībās pastāvošo principu „atļauts viss, kas nav aizliegts”, kā arī pārkāpjot tiesiskuma principu. Rezultātā tiesa pretēji publiskajās tiesībās piemērojamam principam „aizliegts viss, kas nav atļauts” atzinusi, ka no tiesību normām neizriet liegums kriminālprocesa materiālu, kas iegūti sevišķā veidā veicamās operatīvās darbības pasākuma rezultātā, izmantošanu administratīvajā procesā.

[12.3] Tiesa neinterpretēja procesuālo tiesību normas Datu regulas kontekstā. Tiesas secinājums, ka tiesību normas neaizliedz izmantot operatīvās sarunu noklausīšanās rezultātā iegūto informāciju administratīvajā lietā, nav saderīgs ar Datu regulas prasībām. Nevērtējot pierādījumu pieļaujamību Datu regulas gaismā, tiesa kļūdaini atzina, ka Konkurences padome drīkstēja izmantot šo informāciju lietā.

[12.4] Tiesa kļūdaini interpretējusi Konkurences likuma 11.pantu un 1.panta 3., 4. un 5.punktu, nepareizi definējot konkrēto tirgu un pārkāpuma ilgumu. Tiesa nepamatoti piekrita padomes secinājumiem par to, ka pārkāpums ilga vismaz no 2011.gada 13.jūnija līdz 2013.gada 8.janvārim un no 2015.gada 16.janvāra līdz 2019.gada 3.septembrim. Tiesa arī kļūdaini noraidīja, ka pārkāpuma beigas nosakāmas ar iepirkuma līguma noslēgšanu. Tiesa nevērtēja, ka ietekmētais tirgus ir katrs atsevišķs iepirkums.

[12.5] Tiesa pārkāpa Administratīvā procesa likuma 154.pantu, jo nav vispusīgi, objektīvi un pilnīgi izvērtējusi pierādījumus un nav pamatojusi, kāpēc vieniem pierādījumiem devusi priekšroku pār citiem. Vērtējot atšifrējumus, tiesa ignorēja pieteicējas norādes un iebildumus par Konkurences padomes analīzes neatbilstību konkrēto iepirkumu faktiskajiem apstākļiem un neizvērtēja pieteicējas sniegto analīzi par katru iepirkumu.

[12.6] Tiesa spriedumā nav norādījusi tiesību normu, kas pamato solidārās atbildības piemērošanu, nepamatoti piekrītot Konkurences padomes viedoklim, ka tā izriet no prezumpcijas par izšķirošās ietekmes faktisku izmantošanu.

[12.7] Tiesa, neraugoties uz pieteicējas lūgumu un konstatētajām pretrunām atzinumā, neizmantoja Administratīvā procesa likuma 183.pantā noteiktās tiesības pieaicināt tiesībzinātniekus viedokļa sniegšanai par to sagatavoto atzinumu, tādējādi pārkāpjot šā likuma 107.panta ceturto daļu.

[12.8] Tiesa nepareizi interpretēja Administratīvā procesa likuma 35.pantu, jo kļūdaini uzskatīja, ka starp vairākiem tirgus dalībniekiem nav konstatējamās kopīgas intereses, kā rezultātā nepamatoti atzina, ka Konkurences padomei bija tiesības noraidīt /Persona E/ kā pieteicējas pārstāvi. Tiesa nepamatoti lietā nav vērtējusi Latvijas Zvērinātu advokātu padomes atbildi, ka /Persona E/ darbībā, pārstāvot gan SIA „MONUM”, gan arī pieteicēju, nav saskatāms interešu konflikts. Līdz ar to tiesa pārkāpa arī Administratīvā procesa likuma 154.panta trešo daļu par pierādījumu novērtēšanu.

[12.9] Tiesa pārkāpa Administratīvā procesa likuma 243.pantā noteikto sprieduma sastādīšanas termiņu, kas maksimāli var būt divi mēneši un 21 diena. Spriedums bija jāpieņem, vēlākais, 2023.gada 18.decembrī. Administratīvās apgabaltiesas priekšsēdētājs nevarēja ar rezolūciju pagarināt sprieduma sastādīšanas termiņu līdz 2024.gada 25.janvārim, jo tas pārsniedz likumā noteikto maksimālo termiņu.

[13] UGN kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāko.

[13.1] Tiesa, nesniedzot vērtējumu par papildu pierādījumiem, kas attiecas uz pieteicējas solidārās atbildības noteikšanu, ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 150.panta ceturto daļu. Tie pierāda, ka mātes sabiedrība nav ietekmējusi un nav varējusi ietekmēt meitas sabiedrības darbību. Tiesa arī pārkāpusi objektīvās izmeklēšanas principu, nedodot pieteicējai norādījumus par nepieciešamajiem pierādījumiem, lai atspēkotu solidārās atbildības prezumpciju. Pierādījumu vērtējuma trūkums pārkāpj arī vienlīdzīgas attieksmes principu saistībā ar faktisko apstākļu novērtējumu par *Velvesmātes* sabiedrību AS „MN Holding”.

[13.2] Tiesa nav vērtējusi Konkurences padomes rīcības tiesiskumu izmeklēšanas stadijā un tās attieksmi, liedzot pieteicējai kā *Arčera* mātes sabiedrībai iespēju atspēkot izšķirošās ietekmes faktiskās izmantošanas prezumpciju. Padomes paziņojums par lietā konstatētajiem faktiem jau ietver norādi, ka prezumpcija nav tikusi atspēkota. Tas ir Administratīvā procesa likuma 15.panta ceturtais daļas pārkāpums, jo Eiropas Savienības Tiesas prakse nepārprotami norāda uz tiesībām atspēkot prezumpciju, pirms ir secināts, ka tas nav izdarīts. Tādējādi ir aizskartas pieteicējas tiesības uz aizstāvību.

[13.3] Tiesa kļūdaini nav ņēmusi vērā, ka Konkurences padome iespējamo pārkāpumu kvalificējusi kā LESD 101.panta 1.punkta pārkāpumu, kas nosaka citu pierādīšanas standartu un padomes pienākumu novērtēt iespējamās vienošanās sekas. Tiesa nepareizi piemērojusi LESD 101.panta 1.punktu, jo padome nav pierādījusi, ka vienošanās ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. Tiesa nav arī ievērojusi Pamatnostādņu 52.punktā noteiktos kumulatīvos nosacījumus, kā arī nav izvērtējusi iespējamās aizliegtās vienošanās saimnieciski tiesisko kontekstu.

[13.4] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka saskaņā ar Pamatnostādnēm konkrētā tirgus noteikšana ir būtisks elements LESD 101.panta 1.punkta pārkāpuma konstatēšanai. Tiesa nav izvērtējusi Konkurences padomes kļūdas konkrētā tirgus noteikšanā, kas tādējādi ietekmē gan pārkāpuma kvalifikāciju, gan pieteicējas atbildības apmēru. Katrs iepirkums bija jāvērtē kā atsevišķs konkrētais tirgus. Ja, nepareizi nosakot konkrēto tirgu, būtiska ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm nav konstatējama, pārkāpuma kvalifikācija pēc LESD 101.panta 1.punkta ir nepareiza.

[13.5] Konstatējot LESD 101.panta 1.punkta pārkāpumu, tiesa nav piemērojusi Eiropas Savienības Tiesas praksi attiecībā uz vienotu nolūku. Sprieduma 84.punktā tiesa faktiski atzīst, ka dažiem lietas dalībniekiem bija iespējams precīzi noteikt pēdējo vienotā un turpinātā pārkāpuma elementu (konkrētu iepirkumu), kas ietekmē pārkāpuma ilgumu un naudas soda aprēķinu, taču Konkurences padome to nav ņēmusi vērā. Līdz ar to iespējamais pārkāpums nav kvalificēts atbilstoši LESD 101.panta 1.punkta piemērošanas praksei.

[13.6] Tiesa kļūdaini piemērojusi Administratīvā procesa likuma 60.panta otro daļu, jo, vērtējot atšifrējumu nodošanu Konkurences padomei, nav izvērtējusi fizisko personu datu aizsardzības prasību ievērošanu atbilstoši Hartas 8.pantam un Datu regulas 6.panta 4.punktam. Konkurences likuma pārkāpumi Latvijā nav krimināli sodāmi, tādēļ datu nodošana padomei bez tiesas vai neatkarīgas iestādes iepriekšējas pārbaudes nav tiesiska, un tas padara šo datu izmantošanu administratīvajā procesā par nepieļaujamu.

[13.7] Tiesa kļūdaini interpretējusi noteikumu Nr. 179 22.1.3. apakšpunktu, kā rezultātā nav konstatējusi Konkurences padomes pārkāpumu, nosakot *Velvei* nepamatotu naudas soda samazinājumu par 1,5 %. Situācijā, kad

attiecībā uz *Velvi* faktiski nav iestājušies minētajā normā paredzētie apstākļi, t.i., nav saprotams, kādu tieši būtisku informāciju pārkāpuma konstatēšanai *Velve* pēc savas iniciatīvas bija sniegusi, papildu soda apmēra samazinājums – ņemot vērā, ka par pārkāpuma atzīšanu *Velvei* jau piemērots 10 % samazinājums, – ir padomes rīcība *ultra vires*. Tas ir arī vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums.

[14] *LEC* kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāko.

[14.1] Tiesa, vērtējot pierādījumu pieļaujamību, ir nepareizi interpretējusi un piemērojusi Administratīvā procesa likuma 60.panta otro daļu un 152.panta pirmo daļu kopsakarā ar operatīvo darbību regulējošajām tiesību normām, Satversmes 96.pantu, Hartas 7.pantu un Konvencijas 8.pantu. Tā rezultātā tiesa kļūdaini secinājusi, ka konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšanā ir pieļaujams izmantot operatīvo darbību rezultātā iegūtus nepublicisku sarunu audioierakstus un to atšifrējumus. Šādi rīkojoties, tiesa ir pieļāvusi arī Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmās daļas pārkāpumu.

[14.2] Tiesa, novērtējot pieteicējas atbildību konkurences pārkāpuma izdarīšanā, nepareizi piemērojusi LESD 101.panta 1.punktu un Konkurences likuma 11.panta pirmo daļu. Tiesa kļūdaini uzskatījusi, ka ir konstatējami tādi apstākļi, kas liecina par /Persona A/ juridisku un faktisku saikni ar *LEC*. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka /Persona A/ līdzdalības apmērs *LEC* neatbilst izšķirošās ietekmes faktiskās izmantošanas prezumpcijā ietvertajam 100 % kapitāla daļu sliekšnim, kā arī neatbilst jēdzienam „tuvu 100 % kapitāla daļu”. Nav saprotams, kādu tiesisku nozīmi tiesa ir piešķīrusi terminam „faktiska saikne”. Tiesa nepamatoti ir pieņēmusi, ka faktiskas izšķirošas ietekmes īstenošana ir prezumējama, konstatējot kontroles iespējas (netieša daļu vairākuma) esību pār *LEC*.

[14.3] Tiesa, apstiprinot pārsūdzētajā lēmumā konstatēto pārkāpuma beigu datumu attiecībā uz pieteicēju, ir nepareizi piemērojusi LESD 101.panta 1.punktu, kā arī nav piemērojusi Administratīvā procesa likuma 251.panta piekto daļu. Pārkāpuma beigu datums, kad noslēgts līgums Valmieras vieglatlētikas manēžas un stadiona izbūves iepirkumā, ir noteikts nepareizi. Pieteicēja šajā iepirkumā neuzvarēja, tādēļ kļūdaini ir piemērota Eiropas Savienības Tiesas 2021.gada 14.janvāra sprieduma lietā C-450/19 41.punktā paustā atziņa. Nepamatoti ilgāk noteiktais pārkāpuma laiks tieši ietekmē noteikto naudas soda apmēru.

[15] *MerkaunMerko Ehitus* kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāko.

[15.1] Tiesa kļūdaini neizslēdza no lietas materiāliem sarunu audioierakstus un to atšifrējumus. Operatīvās darbības ietvaros iegūto pierādījumu izmantošana šajā lietā nav pieļaujama saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 60.panta otro daļu, kā arī Operatīvās darbības likuma 2. un 24.pantu. Ziņas, kas iegūtas operatīvās darbības ietvaros, nezaudē to īpašo statusu pēc pievienošanas krimināllietas materiāliem, jo Kriminālprocesa likuma 375.panta pirmā daļa neattiecas uz tādiem krimināllietas materiāliem, kuri ir iegūti no operatīvās darbības lietas materiāliem. Pat ja operatīvās darbības ietvaros iegūtie pierādījumi būtu pieļaujami, to izmantošanai bija jābūt ierobežotai. Drīzāk samērīgi būtu bijis, ja birojs ziņotu Konkurences padomei par konkrētu būvuzņēmēju pārstāvju tikšanās faktu, lai tālāk padome varētu pierādīt konkurences tiesību pārkāpumu, izmantojot tai likumā piešķirtās pilnvaras. Tiesa nepamatoti arī nav vērtējusi datu aizsardzības principu pārkāpumus, lai gan sarunu ierakstu izmantošana ir pretrunā Datu regulai un likumam „Par fizisko personu datu apstrādi kriminālprocesā un administratīvā pārkāpuma procesā”, kā arī pārkāpj Satversmes 96.pantu, Konvencijas 8.pantu un Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 17.pantu. Šādu datu izmantošana konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšanai nav samērīga.

[15.2] Tiesa nepamatoti noraidīja pieteicēju lūgumu par ekspertīzes noteikšanu /Persona F/ individuālajai runai. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka kriminālprocesa ietvaros veiktās ekspertīzes ir notikušas bez līdzpieteicēju iespējām kriminālprocesā īstenot savas tiesības uz aizstāvību. Tiesai bija pienākums pārliecināties par strīdus pierādījumu autentiskumu un attiecināmību, savukārt tam ir vajadzīgas speciālās tehniskās zināšanas.

[15.3] Tiesa nepamatoti ir noraidījusi /Persona F/ lūgumu par viņa pieaicināšanu lietā trešās personas statusā bez patstāvīgiem prasījumiem. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma regulējumam padomes pieļautais procesuālais pārkāpums pret /Persona F/, prettiesiski iegūstot un izmantojot sarunu atšifrējumus, ir izskatāms kopā ar prasījumu par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu.

[15.4] Spriedums nav pamatots ar pierādījumiem par /Persona F/ dalību 2015.gada 27.augusta sarunās. Ne sarunu atšifrējumi, ne arī fiksētie un lietai pievienotie fotoattēli nepierāda /Persona F/ dalību šajā sarunās. Tiesa kļūdaini ir novērtējusi pierādījumus.

[15.5] Tiesa nav pienācīgi izvērtējusi konkrētā ģeogrāfiskā tirgus parametrus, tādējādi pārkāpjot LESD 101.pantu un Konkurences likuma 11.pantu. Tiesa kļūdaini ir noteikusi konkrēto tirgu.

[15.6] Tiesa kļūdaini atzinusi, ka *Merks* ir piedalījies vienotā un turpinātā pārkāpumā. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka iesniegtie pierādījumi drīzāk apliecina vienotu un atkārtotu pārkāpumu, nevis vienotu un turpinātu pārkāpumu. Turklāt pārkāpuma perioda ietvaros bija ievērojams skaits gadījumu (iepirkumu), kad *Merks* darbojās normālos konkurences apstākļos. Tas apliecina, ka *Merks* nevar tikt uzskatīts par vienota un turpināta pārkāpuma dalībnieku.

[15.7] Tiesa kļūdaini noteica pārkāpuma beigu datumu attiecībā uz *Merku* – 2019.gada 3.septembri, kad Konkurences padome veica procesuālās darbības pie lietas dalībniekiem. Savukārt pārkāpuma beigu datums attiecībā uz *LEC* ir noteikts 2018.gada 2.februāris, kad tika noslēgts iepirkuma līgums. Padome nav pamatojusi, kāpēc pie vienādiem faktiskiem un tiesiskiem apstākļiem ir pieņemti atšķirīgi lēmumi. Spriedums ir pretrunā vienlīdzības principam.

[16] *Aboras* un *Tehnocentra* kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāko.

[16.1] Tiesa pretēji Operatīvās darbības likuma 2.panta otrajai daļai un 24.panta piektajai daļai konstatēja, ka operatīvās sarunu noklausīšanās laikā iegūtā informācija ir pieļaujams pierādījums Konkurences likuma 11.pantā un LESD 101.pantā paredzēto pārkāpumu izmeklēšanā administratīvajā procesā. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka Operatīvās darbības likuma normas sistēmiski paredz tiešu aizliegumu izmantot operatīvās darbības gaitā iegūto informāciju konkurences tiesību pārkāpumu izmeklēšanai un pierādīšanai. „Nepieciešamība” to izmantot šādu pārkāpuma izmeklēšanai neļauj izdarīt izņēmumu no imperatīvā regulējuma. Tiesa ir rīkojusies *ultra vires*, jo tiesību tālākveidošanas ceļā nepamatoti paplašinājusi Operatīvās darbības likuma 1. un 2.pantā ietverto regulējumu.

[16.2] Tiesa nav nodrošinājusi Administratīvā procesa likuma 145.pantā garantētās tiesības piedalīties pierādījumu – audioierakstu oriģinālu – pārbaudīšanā. Pieteicējas iesniedza tiesai lūgumu par ekspertīzes noteikšanu, skaidri norādot, ka izsniegto audioierakstu datņu dati neatbilst ekspertu atzinumos norādītajiem datiem. Lietas izskatīšanas laikā tā arī netika veikta šo pierādījumu pārbaude, kurā varētu piedalīties arī pieteicēju pārstāvji. Tiesas nevēlēšanās pārbaudīt pieteicēju rīcībā nodotos pierādījumus būtiski ierobežoja tiesības uz taisnīgu tiesu.

[16.3] Tiesa nepamatoti atteicās pieņemt blakus lēmumu par patvaļas aizlieguma principa pārkāpumu Konkurences padomes rīcībā, izsniedzot pieteicējam pārsūdzēto lēmumu formā, kas neļauj veikt nekādas darbības ar dokumentu, tostarp to izdrukāt. Padomes radītie tehniskie šķēršļi būtiski apgrūtināja pieteicēju iespējas sagatavot pieteikumu. Jebkurš tiesību ierobežojums jāpamato ar likumu. Blakus lēmuma mērķis būtu panākt, lai padome turpmāk nerīkotos prettiesiski.

[16.4] Tiesa, atstājot bez ievēribas argumentus par personu datu apstrādes principu pārkāpumiem un nepieaicinot /Persona G/ lietā trešās personas statusā, būtiski ierobežoja trešās personas tiesības uz privātumu, tādējādi pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 28.panta trešo daļu. Spriedums aizskar pieteicēju valdes locekļa /Persona G/ tiesības, jo atklātas lietas izskatīšanas gaitā par publiski pieejamām tiek padarītas fizisko personu privātas sarunas vairāku desmitu stundu garumā.

[16.5] Tiesa sprieduma 56.punktā pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 250.panta otro daļu, nepamatoti aizstājot pārsūdzētajā lēmumā ietverto pamatojumu ar jaunu juridisko novērtējumu, kas ir plašāks nekā iestādes sniegtais. Pasūtītāju iesaistes faktam un tā pierādīšanai ir būtiska nozīme turpmāko civiltiesisko strīdu izskatīšanas kontekstā, jo tas ir pamats mainīt Centrālās finanšu un līgumu aģentūras noteiktās finanšu korekcijas finansējuma saņēmējiem.

[16.6] Tiesa ir pilnībā ignorējusi pieteicēju argumentus par to, ka pārkāpuma beigu brīdis bija jākonstatē vairāk nekā gadu pirms pārsūdzētajā lēmumā norādītā termiņa. Konkrētajā gadījumā ir skaidrs, ka brīdis, kad birojs

uzsāka attiecīgo kriminālprocesu, ir vēlākais saprātīgi iespējama apgalvotā pārkāpuma beigu brīdis. Kriminālprocesa uzsākšana publiski atklāja arī sarunu audioierakstu fiksēšanas faktu, un šī rīcība ir ekvivalenta konkurences uzraudzības iestādes paziņojumam par „izmeklēšanas uzsākšanu” attiecībā pret konkrētajiem subjektiem.

[16.7] Tiesai sprieduma 95.punktā nebija pamata konstatēt aizliegtās vienošanās negatīvās sekas, īpaši tirgus deformāciju „ievērojamā apjomā”. Jebkuram pieņemumam par ietekmi uz tirgu „ievērojamā apjomā” nepieciešams pienācīgs pamatojums, ko neietver ne pārsūdzētais lēmums, ne spriedums. Tā rezultātā tiesa nepareizi interpretējusi Konkurences likuma 11.pantu. Pieteicējam pārņemta vienošanās ar mērķi deformēt konkurenci, kas atšķiras no vienošanās, kuras sekas tieši deformē konkurenci.

[16.8] Tiesa, pārkāpjot vienlīdzības principu, nav piemērojusi noteikumu Nr. 179 22.1.3.apakšpunktu attiecībā uz pieteicējam. Identisks atbildību mīkstinošs apstāklis, kā tas bija *Vēlves* gadījumā, pastāv arī attiecībā uz pieteicējam, jo tās nav slēpušas, ka /Persona G/ ir pieteicēju valdes loceklis un formāli ar tām saistīts. Ja jau *Vēlves* „atzīšanās” par saistību ar M. Martinsonu bija pamats tai piemērot 1,5 % naudas soda samazinājumu, līdzīga labvēlība būtu attiecināma arī uz pieteicējam.

[17] Kasācijas sūdzībās izteikti lūgumi Senātam vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar turpmāk minētajiem prejudiciālajiem jautājumiem.

[17.1] *RERE* Būvekopā ar *RERE Grupu*, kā arī *RE&RE* –

- (a) Vai pierādījumu, kas ir balstīti uz personu noklausīšanos nesaistītā kriminālprocesā, nodošana konkurences iestādei iespējama LESD 101.pantā noteiktā konkurences tiesību pārkāpuma izmeklēšanai saskaņā ar Padomes 2002.gada 16.decembra regulu (EK) [Nr. 1/2003](#) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82.pantā, (turpmāk – Regula Nr. 1/2003) pati par sevi ir pretrunā Hartas 7., 8., 47. un/vai 52.panta pirmās daļas normām?
- (b) Vai pierādījumu, kas ir balstīti uz personu noklausīšanos nesaistītā kriminālprocesā, nodošana konkurences iestādei iespējama LESD 101.pantā noteiktā konkurences tiesību pārkāpuma izmeklēšanai saskaņā ar Regulu Nr. 1/2003 ir pretrunā Hartas 7., 8., 47. un/vai 52.panta pirmās daļas normām situācijā, kad šāda nodošana tiek veikta bez skaidra likumiska pamata un bez neatkarīgas tiesas vai citas neatkarīgas valsts iestādes iepriekšējas atļaujas, kas izvērtē pierādījumu iegūšanas un nodošanas atbilstību Hartai un cilvēktiesību principiem?
- (c) Vai, izvērtējot atbildes uz (a) un (b) apakšpunktos ietvertajiem jautājumiem, valsts tiesai jāņem vērā tas, ka konkurences tiesību iestāde attiecīgos pierādījumus izmanto soda uzlikšanai par LESD 101.pantā noteikto konkurences tiesību pārkāpumu pret personām, kurām nav bijušas tiesības pārbaudīt šo pierādījumu iegūšanas tiesiskumu kriminālprocesā, kurā iegūti attiecīgie pierādījumi?
- (d) Ja, ievērojot atbildes uz (a), (b) un (c) apakšpunktos ietvertajiem jautājumiem, valsts tiesa konstatē, ka attiecīgo pierādījumu nodošana ir bijusi pretrunā Hartas 7., 8., 47. un/vai 52.panta pirmās daļas normām, vai konkurences iestāde varēja balstīties uz šādiem pierādījumiem lēmumā par iespējamu LESD 101.pantā noteikto konkurences tiesību pārkāpumu?
- (e) Ja, ievērojot atbildes uz (a), (b), (c) un (d) apakšpunktos ietvertajiem jautājumiem, valsts tiesa konstatē, ka attiecīgo pierādījumu nodošana ir bijusi saskaņā ar Hartas 7., 8., 47. un/vai 52.panta pirmās daļas normām, vai konkurences iestāde, kas saskaņā ar Regulu Nr. 1/2003 ir piemērojusi sodu par LESD 101.pantā noteikto konkurences tiesību pārkāpumu, ir pārkāpusi Hartas 47.pantu situācijā, kurā apsūdzētajam tirgus dalībniekam pirms konkurences iestādes lēmuma pieņemšanas par naudas soda uzlikšanu saskaņā ar Regulu Nr. 1/2003 nav nodrošināta piekļuve visiem pierādījumiem, kas iegūti kriminālprocesā, kurā iegūti attiecīgie pierādījumi, kas tika nodoti konkurences iestādei?

[17.2] *RE&RE* vēl papildus iepriekš minētajiem jautājumiem –

- (f) Ja, ievērojot atbildes uz (a), (b), (c), (d) un (e) apakšpunktos ietvertajiem jautājumiem, valsts tiesa konstatē, ka attiecīgo pierādījumu nodošana ir bijusi atbilstoša Hartas 7., 8., 47. un/vai 52.panta pirmās daļas normām, vai dalībvalsts tiesa, kas kā vienīgā un pēdējā apelācijas instance izvērtē sodu par LESD 101.pantā noteikto konkurences tiesību pārkāpumu, ir pārkāpusi Hartas 47.pantu situācijā, kurā apsūdzētajam tirgus dalībniekam tiesvedības laikā nav nodrošināta piekļuve visiem pierādījumiem, kas iegūti kriminālprocesā, kurā iegūti attiecīgie pierādījumi, kas tika nodoti konkurences iestādei un jo īpaši pierādījumiem, kuri ir atradušies pašas dalībvalsts tiesas rīcībā?

[17.3] *Merks* kopā ar *Merko Ehitus*(tostarp pievienojoties *RE&RE* formulētajiem jautājumiem), kā arī *Skonto Būve* –

- (g) Vai, ņemot vērā Direktīvas [2014/104/ES](#) 9.panta pirmo daļu, nacionālajai tiesai, kuras kompetencē nav lemt par zaudējumu atlīdzības prasībām, bet gan kura pārbauda nacionālās konkurences iestādes lēmuma tiesiskumu, ir pienākums pārbaudīt atsevišķu pārkāpumu veidojošu elementu piederību vienotam un turpinātam pārkāpumam?
- (h) Vai, ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas 2021.gada 14.janvāra spriedumu lietā [C-450/19](#), LESD 101.pants jāinterpretē tādējādi, ka vairāki kartelizēti iepirkumi, ja starpposmos konstatējami arī nekartelizēti iepirkumi, veido vienotu un turpinātu pārkāpumu? Vai, alternatīvi, būtu konstatējams atkārtots pārkāpums (viena un tā paša pārkāpuma veidojošu elementu atkārtošanās), ko atdala laikposmi, kuros pārkāpums nav noticis?

[17.4] *LNK Industries* –

- (i) Vai iepirkuma, kura prognozētās līgumcenas robežvērtības apmērs pārsniedz Eiropas Savienības „sliksni”, izsludināšana Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī ir vērtējama kā pazīme, kas pierāda, ka aizliegta vienošanās šādā iepirkumā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un vai iepirkuma prognozētās līgumcenas robežvērtības apmērs ir patstāvīgs pamats LESD 101.panta pārkāpuma konstatēšanai?
- (j) Vai un kā atbildi uz (i) jautājumu ietekmē aizliegtas vienošanās pārkāpuma lietā vērtēto iepirkumu skaits – vai kādam noteiktam skaitam iepirkumu būtu jābūt izsludinātiem Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī, lai nacionālā konkurences uzraudzības iestāde aizliegtas vienošanās pārkāpuma lietā varētu konstatēt LESD 101.panta pārkāpuma sastāvā esošā kritērija „var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm” izpildīšanos?
- (k) Vai un kā atbildi uz (i) un (j) jautājumiem maina fakts, ka nacionālā konkurences uzraudzības iestāde aizliegtas vienošanās pārkāpumu nav vērtējusi atsevišķi katrā iepirkumā, bet konkrētā būvniecības apakšnozarē ilgstošā laika periodā?

[17.5] *LEC* –

- (l) Vai ir iespējams konstatēt LESD 101.panta 1.punkta pārkāpumu sabiedrības darbībā, ja nav pamata faktiskas izšķirošās ietekmes izmantošanas prezumpcijas piemērošanai un konkurences iestāde, kas piemēro LESD 101.pantu, nav pierādījusi, ka netiešs dalībnieks ir ietekmējis sabiedrības rīcību?
- (m) Vai – un, ja jā, tad izpildoties kādiem priekšnoteikumiem, – sabiedrība var būt atbildīga par tās netieša dalībnieka rīcību situācijā, kur netiešs dalībnieks vienlaicīgi nav nedz sabiedrības pārvaldes loceklis, nedz darbinieks, nedz pilnvarots sabiedrības pārstāvis?

[17.6] *Abora* kopā ar *Tehnocentru* –

- (n) Vai šādos apstākļos – (1) dalībvalsts konkurences iestāde ir konstatējusi vairāku uzņēmumu izdarītu pārkāpumu, kas izpaudies kā aizliegta vienošanās LESD 101.panta 1.punkta izpratnē; (2) daži no aizliegtās vienošanās dalībniekiem naudas sods piemērots tikai ar konkurences iestādes lēmumu; (3)

vienam no aizliegtās vienošanās dalībniekiem piemērotais naudas sods fiksēts izlīgumā starp attiecīgo uzņēmumu un konkurences iestādi, – dalībvalsts konkurences iestādei naudas soda aprēķinā ir pienākums piemērot vienlīdzības principu starp, no vienas puses, izlīgumu neslēgušajiem uzņēmumiem un, no otras puses, izlīgumu slēgušo uzņēmumu?

(o) Ja atbilde uz (n) jautājumu ir apstiprinoša, vai pienākums piemērot vienlīdzības principu tāpat jāizpilda arī soda noteikšanā saskaņā ar nacionālo konkurences tiesību normu, kuras galvenais mērķis ir tāds pats kā LESD 101.pantam?

(p) Vai Līguma par Eiropas Savienību 19.panta 1.punkta otrajā daļā, vērtējot to kopsakarā ar Hartas 7.pantu un 47.panta otro daļu, paredzētais dalībvalstu pienākums nodrošināt tādas tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, īpaši Eiropas Savienības konkurences tiesības (konkrēti – LESD 101.pants), jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalstu praksi, kas operatīvās darbības pasākumu (operatīvas sarunu noklausīšanās) gaitā iegūto informāciju pieļauj izmantot mērķiem, kas nav tieši paredzēti likumā, jo īpaši konkurences tiesību pārkāpumu izmeklēšanai?

[18] Konkurences padome rakstveida paskaidrojumos norāda, ka kasācijas sūdzības neatzīst.

[19] Lietas dalībnieki tika aicināti sniegt paskaidrojumus par Eiropas Cilvēktiesību tiesas (Lielā palāta) 2025.gada 1.aprīļa spriedumu lietā „*Ships Waste Oil Collector B.V. and Others v. the Netherlands*”, iesnieguma Nr. [2799/16](#)u.c. (turpmāk – Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedums lietā „*Ship Waste Oil Collector*”).

Lietas dalībnieki – *Merks* kopā ar *Merko Ehitus*, *Skonto Būve*, *LEC*, *LNK*, *Arčers*, *LNK Industries*, *Abora* kopā ar *Tehnocentru*, *RERE Būve* kopā ar *RERE Grupu* un *RE&RE*, kā arī Konkurences padome – sniedza rakstveida paskaidrojumus.

Motīvu daļa

[20] Senātam kasācijas tiesvedībā jānoskaidro, vai apgabaltiesa nav pieļāvusi procesuālus pārkāpumus lietas faktisko apstākļu noskaidrošanā, kā arī to, vai tiesa ir pareizi kvalificējusi pieteicēju darbības kā piedalīšanos aizliegtā vienošanās, kas paredzēta Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un LESD 101.panta 1.punktā.

[21] Viens no centrālajiem kasatoru iebildumiem ir tas, ka apgabaltiesa kļūdaini par pieļaujamiem pierādījumiem ir atzinusi biroja nodotos sarunu atšifrējumus Konkurences padomei, kā arī pašus sarunu audioierakstus, kurus tiesa lūdza birojā iesniegt jau tiesvedības laikā. Kasatori uzskata, ka šo pierādījumu izmantošana konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšanā pārkāpj pieteicēju pamattiesības uz privātās dzīves un korespondences neaizskaramību, kas nostiprinātas Satversmes 96.pantā, Konvencijas 8.pantā, Hartas 7.pantā, kā arī Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 17.pantā. Kasatoru ieskatā šādu pierādījumu izmantošana pārkāpj arī personas datu aizsardzības prasības par datu apstrādes mērķi un samērīgumu.

Pieteicēji argumentē, ka saskaņā ar Operatīvās darbības likuma 2. un 24.panta pirmo daļu operatīvās darbības mērķis ir noziedzīgu nodarījumu profilakse, novēršana un atklāšana un ka operatīvās darbības rezultātā iegūtā informācija ir ierobežotas pieejamības informācija vai valsts noslēpuma objekts. Šāda informācija nav nododama Konkurences padomei konkurences tiesību pārkāpuma izmeklēšanai, jo to neparedz Operatīvās darbības likuma 2.panta pirmā un otrā daļa, kā arī 24.panta piektā daļa. Savukārt Kriminālprocesa likuma 230.panta pirmā daļa noteic, ka pierādījumus, kas iegūti speciālo izmeklēšanas darbību ietvaros, drīkst izmantot tikai attiecīgajā kriminālprocesā un to nodošana citām institūcijām ir atļauta tikai ar prokurora vai izmeklēšanas tiesneša piekrišanu. Rezultātā tiesa pārkāpusi publisko tiesību pamatprincipu „aizliegts viss, kas nav atļauts” un rīkojusies *ultra vires*, jo paplašinājusi Operatīvās darbības likuma piemērošanas jomu ārpus likuma ietvara.

Senāts pārbaudīs, vai šie kasatoru iebildumi ir pamatoti.

[22] Satversmes 96.pantā, līdzīgi kā Hartas 7.pantā, Konvencijas 8.panta 1.punktā un Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 17.pantā ir nostiprinātas tiesības uz privātās dzīves un korespondences

neaizskaramību. Lai arī šo pamattiesību būtība ir līdzīga, to apjoms un darbības līmeņi ir atšķirīgi.

Satversmes tiesas nolēmumos atzīts, ka Latvija ir uzņēmusies juridiskas saistības, kas izriet no starptautiskiem dokumentiem, līdz ar to valstij jānodrošina tas cilvēktiesību aizsardzības standarts, kas no šīm saistībām izriet. Satversme pēc savas būtības nevar paredzēt mazāku pamattiesību nodrošināšanas vai aizsardzības apjomu, nekā paredz jebkurš no Latvijai saistošajiem starptautiskajiem cilvēktiesību avotiem. Vienlaikus tas ir minimālais aizsardzības līmenis, kas valstij jānodrošina, jo valsts var garantēt arī plašāku šo tiesību tvērumu un augstāku aizsardzības standartu (*Kučs A. Starptautisko cilvēktiesību avotu un Eiropas Savienības tiesību avotu piemērošana Satversmes tiesā. Starptautisko un Eiropas Savienības tiesību piemērošana nacionālajās tiesās. Latvijas Universitātes 78.starptautiskās zinātniskās konferences rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2020, 18.lpp.*).

Arī Eiropas Savienības Tiesa ir skaidrojusi: lai gan Konvencija, iekams Savienība nav tai pievienojusies, nav Savienības tiesību sistēmā formāli integrēts juridisks instruments, tomēr – kā tas ir apstiprināts Līguma par Eiropas Savienību 6.panta 3.punktā – Konvencijā atzītās pamattiesības ir Savienības tiesību sastāvdaļa vispārējo principu veidolā. Turklāt Hartas 52.panta 3.punkta – kurā ir noteikts, ka Hartā ietvertajām tiesībām, kas atbilst Konvencijā garantētajām tiesībām, ir tāda pati nozīme un apjoms, kāds tām noteikts minētajā Konvencijā, – mērķis ir nodrošināt šo attiecīgo tiesību nepieciešamo saskaņotību, nekaitējot Savienības tiesību un Eiropas Savienības Tiesas autonomijai (*Eiropas Savienības Tiesas (Virspalāta) 2021.gada 2.februāra sprieduma lietā „Consob”, C-481/19, [ECLI:EU:C:2021:84](#), 36.punkts*). Vienlaikus Hartas 52.panta 3.punkts neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību.

Kā atzinusi Eiropas Savienības Tiesa, saskaņā ar Hartas 7.pantu „ikvienai personai ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un saziņas neaizskaramību”. Konvencijas 8.panta 1.punkta formulējums ir identisks minētā 7.panta formulējumam, izņemot to, ka vārda „saziņa” vietā tajā ir izmantots vārds „korespondence”. Tādējādi jāsecina, ka šajā 7.pantā ir iekļautas tiesības, kas atbilst Konvencijas 8.panta 1.punktā garantētajām tiesībām. Līdz ar to Hartas 7.pantam jāpiešķir tāda pati nozīme un apjoms kā Konvencijas 8.panta 1.punktam, kas interpretēts Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā (*2015.gada 17.decembra sprieduma lietā „WebMindLicenses”, C-419/14, [ECLI:EU:C:2015:832](#), 70.punkts; Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 5.oktobra sprieduma lietā „PPU-McB.”, C-400/10, [ECLI:EU:C:2010:582](#), 53.punkts*).

Līdz ar to secināms, ka gan Satversmes 96.pants, gan Hartas 7.pants iekļauj vismaz to minimālo aizsardzības līmeni, kādu ir noteikusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, interpretējot Konvencijas 8.panta 1.punktu.

[23] Eiropas Cilvēktiesību tiesa spriedumā lietā „Ships Waste Oil Collector” izskatīja jautājumu par to, vai kriminālizmeklēšanā tiesiski iegūtu datu, t.i., slepeni noklausīto telefonsarunu ierakstu, tālāka nodošana administratīvai iestādei konkurences tiesību pārkāpuma pierādīšanai, kas nebija datu vākšanas mērķis, bija saderīga ar personas tiesībām uz privātās dzīves un korespondences neaizskaramību. Tā kā minētās lietas faktiskie apstākļi ir līdzīgi izskatāmajā lietā esošajiem, Senāts atzīst, ka, vērtējot kasatoru argumentus par pierādījumu pieļaujamību, ir ņemamas vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumā izteiktās atziņas.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzina, ka saziņas konfidencialitāte ir būtisks Konvencijas 8.pantā paredzēto tiesību uz privātās dzīves un korespondences neaizskaramību elements. Tiesa secināja, ka slepeni pārtverto datu tālāka nosūtīšana izmantošanai konkurences tiesību pārkāpuma procedūrās ir uzskatāma par atsevišķu iejaukšanos Konvencijas 8.panta tiesībās, jo datu nodošana citām iestādēm paplašina to personu loku, kurām kļūst zināmi pārtvertie dati, un tādējādi var novest pie izmeklēšanas vai citas darbības uzsākšanas pret datu subjektu (sal. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma lietā „Ships Waste Oil Collector”149.–151.punkts*). Savukārt jebkura iejaukšanās Konvencijas 8.panta tiesībās var būt attaisnojama saskaņā ar 8.panta 2.punktu tikai tad, ja tā ir saskaņā ar likumu, atbilst vienam vai vairākiem leģitīmiem mērķiem, kas minēti šajā punktā, un ir nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā, lai sasniegtu jebkuru šādu mērķi. Formulējums „saskaņā ar likumu” prasa, lai apstrīdētajam pasākumam būtu gan kāds pamats valsts tiesību aktos, gan tas būtu saderīgs ar tiesiskumu, kas ir skaidri minēts Konvencijas preambulā un ir neatņemami saistīts ar 8.panta priekšmetu un mērķi. Tādējādi likumam jāatbilst kvalitātes prasībām: tam jābūt pieejamam attiecīgajai personai un paredzamam attiecībā uz tā sekām. Iejaukšanās tiktu uzskatīta par „nepieciešamu demokrātiskā sabiedrībā”, lai sasniegtu leģitīmu mērķi, ja tā atbilst

„steidzamai sabiedrības vajadzībai” un, īpaši, ja tā ir proporcionāla īstenojamam legītimajam mērķim, un ja iestāžu izvirzītie iemesli tās pamatošanai ir „atbilstoši un pietiekami” (*turpat, 152.punkts*).

Tiesa arī atzina – ja pārtvertos datus, kas iegūti Konvencijai atbilstošā veidā, viena tiesībaizsardzības iestāde nosūta citai bez datu subjekta ziņas, slepenas uzraudzības pasākumu kontekstā izstrādātie standarti ir piemērojami arī šāda gadījuma izvērtēšanā. Tajā pašā laikā, ņemot vērā atšķirīgo iejaukšanās apmēru starp sākotnējo pārtveršanu un turpmāko datu pārsūtīšanu, šos standartus nevar tieši pārņemt. Saziņas pārtveršana ir ļoti uzmācīgs pasākums, jo tā rezultātā, ņemot vērā šāda pasākuma būtību, var tikt iegūta un pārbaudīta liela apjoma personas saziņa. Savukārt datu pārsūtīšana parasti ietver tikai ierobežotu daudzumu atlasītu pārtverto materiālu, un šajā ziņā tā parasti ir mazāk uzmācīga (*turpat, 153.punkts*).

[24] Eiropas Cilvēktiesību tiesa skaidrojusi, ka pārsūtītie dati parasti ir iegūti pārtveršanas procedūrās, kuras stingri regulē likums un uz kurām attiecas visi aizsardzības mehānismi pret patvaļīgu rīcību un ļaunprātīgu izmantošanu. Tie ietver gan procesuālās garantijas, piemēram, tās, kas attiecas uz atļauju izsniegšanas procedūru, gan arī materiāltiesiskās garantijas, piemēram, tās, kas prasa pamatojumu, lai varētu veikt noklausīšanos. Līdz ar to garantijas, kas piemērojamas noklausīšanās datu iegūšanas procesam un kuras vēlāk var pārsūtīt citai tiesībaizsardzības iestādei, vismaz zināmā mērā ierobežo arī patvaļas un ļaunprātīgas izmantošanas risku, kas varētu būt saistīts ar šo datu pārsūtīšanu (*turpat, 154.punkts*).

Tiesa uzskatīja, ka, lai gan slepenas uzraudzības pasākumu kontekstā izstrādātie standarti ir noderīgs ietvars to izvērtēšanai, tie tomēr jāpielāgo, ņemot vērā specifiskās iezīmes pārtverto datu pārsūtīšanai no vienas tiesībaizsardzības iestādes citai. Šajā sakarā tiesa ņēma vērā arī standartus, kas izstrādāti saistībā ar datu aizsardzību (*turpat, 155.punkts*), un atgādināja, ka datu aizsardzības kontekstā ir būtiski noteikt skaidrus un detalizētus noteikumus, kas regulē pasākumu darbības jomu un piemērošanu, kā arī nosaka minimālas garantijas, citstarp attiecībā uz ilgumu, glabāšanu, izmantošanu, trešo personu piekļuvi, procedūrām datu integritātes un konfidencialitātes saglabāšanai, kā arī datu iznīcināšanai, tādā veidā nodrošinot, ka attiecīgās personas ir pietiekami aizsargātas pret ļaunprātību un patvaļu (*turpat, 156.punkts*).

[25] Lai gan pārtverto datu pārsūtīšana, lai tos izmantotu jaunam mērķim, parasti ir mazāk uzmācīga nekā sākotnējā sakaru pārtveršana, tomēr tā ir būtiska iejaukšanās datu subjekta tiesībās, kas jāpamato saskaņā ar Konvencijas 8.panta 2.punkta prasībām. Tādēļ tiesa atzina, ka datu nosūtīšanai izmantošanai ārpus sākotnējā krimināltiesiskā konteksta, kurā tie tika vākti, jābūt juridiski pamatotai un datu subjektam paredzamai. Attiecīgi ir svarīgi likumā pietiekami ierobežot iespējamo jauno datu izmantošanas jomu, jo tā ir garantija pret patvaļu un ļaunprātīgu izmantošanu. Turklāt nepieciešams, lai šāda datu pārsūtīšana un izmantošana tiktu pārliecinoši pamatota konkrētās lietas apstākļos, citstarp ņemot vērā pārsūtīšanas mērķa nozīmīgumu. Visbeidzot, novērtējot datu pārsūtīšanas nepieciešamību demokrātiskā sabiedrībā, lai sasniegtu mērķus, kas pārsniedz sākotnējo kriminālo kontekstu, kādā dati tika vākti, jāņem vērā, vai pārsūtīšana ir pakļauta efektīvai tiesiskai kontrolei (sal. *turpat, 157.punkts*).

Tiesa arī norādīja, ka iejaukšanās likumība, kas rodas sakarā ar noklausīto datu nodošanu, ir cieši saistīta ar jautājumu, vai šī iejaukšanās bija „nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā”. Tādēļ varētu būt lietderīgi, ka abi šie kritēriji tiek izvērtēti kopā. Šajā kontekstā „likuma kvalitāte” nozīmē, ka valsts tiesību aktiem jābūt ne tikai pieejamiem un paredzamiem to piemērošanā, bet arī jānodrošina, ka noklausīto datu nodošana notiek tikai tad, ja tā ir „nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā”, īpaši paredzot pietiekamus un efektīvus drošības mehānismus pret patvaļu un ļaunprātību. Neatkarīgi no tā, vai šo jautājumu izvērtē atsevišķi vai kopā ar iejaukšanās likumības prasību, izvērtējums ir atkarīgs no visiem lietas apstākļiem, piemēram, iespējamo pasākumu rakstura un apjoma, pamatojuma, kas nepieciešams to izdošanai, kompetento iestāžu, kas ir pilnvarotas tos atļaut, veikt un uzraudzīt, kā arī tiesiskās aizsardzības līdzekļu veida, ko paredz valsts tiesību akti (*turpat, 158.punkts*).

[26] Rezultātā Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzina, ka valsts tiesību aktos jāparedz „piesardzības pasākumi, kas jāveic, nododot pārtvertos datus citām pusēm”. Tiem citstarp jānodrošina, lai nosūtīšana nekļūtu par līdzekli, ar ko apiet stingros aizsardzības pasākumus, kas piemērojami sakaru pārtveršanai. Līdz ar to, lai novērstu patvaļas un ļaunprātības risku gadījumos, kad noklausītos datus nodod no vienas tiesībaizsardzības iestādes citai, tiesa noprieda, ka valsts tiesību aktos jāparedz vismaz šādi *minimālie* piesardzības pasākumi.

Pirmkārt, pārtvertā materiāla nodošana izmantošanai ārpus sākotnējā kriminālprocesa, kurā tas tika iegūts, būtu jāierobežo tikai ar tādu materiālu, kas iegūts saskaņā ar Konvencijas prasībām. Otrkārt, valsts tiesību aktos skaidri jānosaka apstākļi, kādos šāda nodošana var notikt. Gadījumos, kad izpildvarai piešķirtās pilnvaras tiek izmantotas slepeni, patvaļas un ļaunprātības risks ir acīmredzams. Tādēļ ir būtiski noteikt pietiekami skaidrus noteikumus par to, kad noklausīto datu nodošana var notikt bez iesaistīto personu ziņas. Valsts tiesību aktiem jābūt pietiekami skaidriem, lai personām tiktu sniegtas atbilstošas norādes par apstākļiem un nosacījumiem, kādos iestādes ir pilnvarotas veikt šādus pasākumus. Turklāt, tā kā šādu pasākumu īstenošana praksē nav pakļauta ne attiecīgo personu, ne sabiedrības kontrolei, tiesību aktos pietiekami skaidri jānorāda kompetento iestāžu rīcības brīvības apjoms un tās izmantošanas veids, lai nodrošinātu personai atbilstošu aizsardzību pret patvaļīgu iejaukšanos. Treškārt, likumā jāparedz garantijas attiecībā uz nodoto datu pārbaudi, glabāšanu, izmantošanu, tālāku nosūtīšanu un iznīcināšanu. Visbeidzot, noklausīto datu nodošana un izmantošana citam mērķim, kas atšķiras no sākotnējā kriminālprocesa mērķa, kurā tie tika iegūti, jābūt pakļautai efektīvai kontrolei, ko veic tiesa vai cita neatkarīga iestāde. Tiesai arī jāvērtē, vai iejaukšanos, kas izriet no datu nodošanas, lietas apstākļu kontekstā var uzskatīt par nepieciešamu demokrātiskā sabiedrībā, lai sasniegtu leģitīmu mērķi (*turpat, 159.–161.punkts*).

[27] Arī Eiropas Savienības Tiesa ir skaidrojusi, ka pamattiesību uz privātās dzīves neaizskaramību aizsardzība nozīmē to, ka atkāpes no personas datu aizsardzības un tās ierobežojumi jāīsteno absolūti nepieciešamā ietvaros. Turklāt vispārējo interešu mērķa sasniegšanā nevar ņemt vērā to, ka tas jāsalāgo ar šā pasākuma skartajām pamattiesībām, līdzsvarojot šo vispārējo interešu mērķi ar attiecīgajām tiesībām. Konkrētāk, no tiesas judikatūras izriet, ka jautājums par to, vai dalībvalstis var pamatot ierobežojumu tiesībām, jāizvērtē, izsverot tādas iejaukšanās smagumu, kuru rada šāds ierobežojums, un pārbaudot, vai vispārējo interešu mērķa nozīmīgums ir atbilstošs no šāda pasākuma izrietošās iejaukšanās smagumam. Lai izpildītu samērīguma prasību, valsts tiesiskajā regulējumā jāparedz skaidri un precīzi noteikumi, kas reglamentē attiecīgā pasākuma tvērumu un piemērošanu un paredz minimālās prasības, lai tā rezultātā personām, kuru personas dati tikuši pārsūtīti, būtu pietiekamas garantijas, kas ļautu šos datus efektīvi aizsargāt pret ļaunprātīgas izmantošanas risku. Šiem tiesību aktiem jābūt juridiski saistošiem valsts tiesībās un tajos it īpaši jānorāda, kādos apstākļos un saskaņā ar kādiem nosacījumiem var īstenot pasākumu, kas ietver šādu datu apstrādi, tādējādi garantējot, ka šāda iejaukšanās notiek tikai absolūti nepieciešamajā apmērā. Šādu garantiju sniegšanas nepieciešamība ir vēl jo svarīgāka, ja personas dati tiek apstrādāti automātiski un pastāv ievērojams nelikumīgas piekļuves risks šiem datiem. Šie apsvērumi ir it īpaši svarīgi, ja runa ir par tādas kategorijas personas datu aizsardzību kā sensitīvi dati (*Eiropas Savienības Tiesas (Virspalāta) 2022.gada 5.aprīļa sprieduma lietā „Commissioner of An Garda Síochána”, C-140/20, ECLI:EU:C:2022:258, 54.punkts*).

[28] Pamatojoties uz iepriekš minēto, Senāts pārbaudīs, vai Latvijas tiesību aktos izpildās minimālās prasības, lai varētu atzīt, ka operatīvās darbības pasākuma rezultātā iegūto informāciju, kas sākotnēji vākta citiem mērķiem, var nodot un izmantot kā pierādījumu konkurences tiesību pārkāpuma – kartela vienošanās – pierādīšanai. Kā atzinusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, minimālajām prasībām, kas izriet no Konvencijas 8.panta, attiecībā uz piemērojamām garantijām pret patvaļu un ļaunprātīgu rīcību principā jābūt vienādām gan fiziskās personas, gan juridiskās personas gadījumā (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma lietā „Ships Waste Oil Collector” 165.punkts*).

[29] Senāts lūdza lietas dalībniekiem sniegt viedokli jautājumā par likuma kvalitāti, jo, kā atzinusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, lai iejaukšanās būtu „saskaņā ar likumu”, tai jābūt ne tikai pamatotai ar valsts tiesību aktiem, bet tai arī jāatbilst kvalitātes prasībām. Tas nozīmē, ka likumam jābūt ne tikai pieejamam attiecīgajai personai, bet arī paredzamam attiecībā uz tā sekām, jo īpaši, vai likums pietiekami skaidri noteic tos apstākļus, kādos var tikt atļauta likumīgi pārtverta materiālu nodošana citai tiesībaizsardzības iestādei (*turpat, 170., 171.punkts*). Senāts lūdza Konkurences padomei norādīt uz tiesisko regulējumu, kurā ir noteikti apstākļi, kādos šāda datu nodošana var notikt, un skaidrot, vai no šī tiesiskā regulējuma persona var pietiekami skaidri paredzēt, ka operatīvās sarunu noklausīšanās ceļā iegūtā informācija var tikt tālāk nodota padomei konkurences tiesību pārkāpuma izmeklēšanai, t.i., ārpus krimināltiesiskā konteksta, kurā tā sākotnēji vākta.

[30] Konkurences padome sniedza viedokli, ka Latvijas normatīvais regulējums pieļauj operatīvās darbības laikā iegūto datu nodošanu un izmantošanu administratīvajā procesā. Tas izriet no šādu tiesību normu sistēmiskas interpretācijas:

1) Operatīvās darbības likuma 24.panta pirmās un trešās daļas, kas ļauj operatīvās darbības materiālus izmantot kriminālprocesā un iepazīstināt ar tiem valsts pārvaldes iestādes;

2) Kriminālprocesa likuma 127.panta trešās un ceturtais daļas, kas paredz, ka šādi materiāli, pievienoti kriminālprocesam, kļūst par pilnvērtīgiem krimināllietas materiāliem;

3) Kriminālprocesa likuma 375.panta pirmās daļas, kas ļauj kriminālprocesa veicējiem uzrādīt šos materiālus citām personām likumā noteikto uzdevumu izpildei;

4) Konkurences likuma 6.panta pirmās daļas 1.punta un 11.panta pirmās daļas, kā arī LESD 101.panta, kas nosaka padomes kompetenci izmeklēt aizliegtas vienošanās;

5) Konkurences likuma 26.panta pirmās daļas un Administratīvā procesa likuma 59.panta, kas nosaka padomes tiesības veikt lietu izpēti, tostarp iegūt tai nepieciešamo informāciju (*Konkurences padomes 2025.gada 17.oktobrī sniegto paskaidrojumu 4.punkts, lietas 54.sējuma 132.lp.*).

Konkurences padomes skatījumā šī normatīvā ķēde veido skaidru un robustu sistēmu, padomes vārdiem sakot, „mājas pamatus, sienas un jumtu, kuras fasādi veido Senāta judikatūra”, no kuras izriet, ka krimināllietas materiālus var izmantot kā pierādījumus administratīvajā procesā, tādējādi apliecinot šo tiesību normu darbību dzīvē.

Padomes ieskatā personai ir iespējams arī paredzēt, ka operatīvās noklausīšanās rezultātā iegūtie dati var tikt nodoti padomei, jo Operatīvās darbības likuma 24.panta trešajā daļā skaidri noteikts, ka ar šādu informāciju drīkst iepazīstināt valsts pārvaldes iestādes, savukārt Kriminālprocesa likuma 375.pantā noteikts, ka krimināllietas materiāli var tikt uzrādīti citām institūcijām. Tādējādi personas, kuras piedalās aizliegtās vienošanās, var paredzēt, ka viņu sarunu saturs, ja tas tiek fiksēts, var nonākt padomes rīcībā.

Senāts šādam Konkurences padomes skatījumam nepiekrīt turpmāk norādīto iemeslu dēļ.

[31] Operatīvās darbības likuma 1.pants noteic, ka operatīvā darbība ir šajā likumā noteiktajā kārtībā un ar likumu īpaši pilnvarotu valsts institūciju amatpersonu atklātas un slepenas tiesiskas darbības, kuru mērķis ir aizsargāt personu dzīvību un veselību, tiesības un brīvības, godu, cieņu un īpašumu; nodrošināt Satversmi, valsts iekārtu, valstisko neatkarību un teritoriālo neaizskaramību, valsts aizsardzības, ekonomisko, zinātnisko un tehnisko potenciālu un valsts noslēpumus pret ārējiem un iekšējiem apdraudējumiem.

Savukārt 2.panta pirmā daļa (*likuma redakcijā, kas stājās spēkā 2016.gada 1.augustā*) noteic, ka operatīvās darbības uzdevumi ir:

1) personu aizsargāšana pret noziedzīgiem apdraudējumiem;

2) noziedzīgu nodarījumu profilakse, to novēršana un atklāšana, noziedzīgu nodarījumu izdarījušo personu un pierādījumu avotu noskaidrošana;

3) to personu meklēšana, kuras likumā noteiktajā kārtībā tiek turētas aizdomās, ir apsūdzētas vai notiesātas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu;

4) noziedzīgi iegūtas mantas, kā arī citas tādas mantas (arī finanšu līdzekļu) meklēšana, kas var tikt pakļauta arestam saistībā ar noziedzīga nodarījuma izdarīšanu;

5) to personu meklēšana, kuras pēkšņi un bez acīmredzama iemesla pametušas savu pastāvīgo vai pagaidu uzturēšanās vietu, neievēro savu ierasto dzīvesveidu un sazināšanās ar tām nav iespējama, kā arī nepilngadīgo un to personu meklēšana, kuras vecuma, to fiziskā, garīgā stāvokļa vai slimības dēļ ir aprūpējamas, bet aizgājušas no mājām, ārstniecības iestādēm vai citām uzturēšanās vietām (bez vēsts pazudušās personas);

6) valsts neatkarības, konstitucionālās iekārtas, teritoriālās integritātes, ekonomiskās suverenitātes, militārā potenciāla, kā arī citu valsts vai sabiedrības drošības apdraudējumu konstatēšana un novēršana;

7) valsts noslēpuma aizsardzība;

8) informācijas iegūšana par konkrētām personām, ja izlemjams jautājums par šo personu pieeju valsts noslēpumam, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības vai ārvalstu institūciju klasificētajai informācijai vai jautājums par personu tiesībām uz tādu nodarbošanos vai amatu, attiecībā uz kuru likums paredz valsts drošības iestāžu vai sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanas iestāžu atzinuma sniegšanu;

9) likumā noteiktajos gadījumos — personu speciālās aizsardzības nodrošināšana.

Visbeidzot, 2.panta otrā daļa noteic, ka operatīvās darbības pasākumi citu uzdevumu un mērķu īstenošanai ir aizliegti.

Līdz ar to Senāts konstatē, ka no Operatīvās darbības likuma 2.panta otrās daļas izriet skaidrs imperatīvs aizliegums operatīvās darbības pasākumus izmantot citiem – ar operatīvo darbību nesaistītiem – mērķiem un uzdevumiem. Tas nozīmē, ka operatīvās darbības mērķu un uzdevumu uzskaitījums likumā ir sniegts izsmelšošs.

[32] Operatīvā darbība ir viena no vissmagākajām izpausmēm, kādā valsts vara drīkst iejaukties privātpersonu dzīvēs. Demokrātiskā tiesiskā valstī jebkura jauna, no likuma tieši neizrietoša, taču valsts varai pieejama, līdzekļa izmantošanai jābūt skaidri saprotamai un tiesiskai, it īpaši, ja tas nozīmē valsts iestāžu pilnvaru paplašināšanu. Arī Operatīvās darbības likuma 7.panta trešajā daļā *expressis verbis* noteikts, ka operatīvās darbības pasākumi, kuru gaitā tiek *būtiski aizskartas personu pamattiesības*, ir veicami sevišķajā veidā, t.i., ar Augstākās tiesas priekšsēdētāja vai viņa īpaši pilnvarota Augstākās tiesas tiesneša akceptu vai, ja likumā paredzēts, – ar prokurora akceptu. Tāda ir operatīvā nepublisku sarunu slepena noklausīšanās.

Operatīvā sarunu noklausīšanās, kas ir viens no operatīvās darbības pasākumiem, atbilstoši Operatīvās darbības likuma 17.panta pirmās daļas 3.punktam (*likuma redakcijā, kas stājās spēkā 2016.gada 1.augustā*) ir atļauta vien tad, ja operatīvās darbības subjekta rīcībā ir pamatota informācija par personas gatavotu vai izdarītu noziegumu vai tās radītu valsts vai sabiedrības drošības apdraudējumu vai nozieguma izdarīšanā aizdomās turētā, apsūdzētā vai notiesātā persona tiek meklēta. Turklāt jāņem vērā, ka saskaņā ar Operatīvās darbības likuma 7.panta trešo un ceturto daļu operatīvā sarunu noklausīšanās ir sevišķajā veidā veicams operatīvās darbības pasākums, kura veikšanai nepieciešama Augstākās tiesas tiesneša atļauja. Šā likuma 24.panta piektā daļa, kas noteic, ka sevišķajā veidā veicamā operatīvās darbības pasākuma gaitā iegūto informāciju par personu *cita operatīvās darbības procesa mērķa sasniegšanai* drīkst nodot tādā apjomā, kāds nepieciešams attiecīgā mērķa sasniegšanai, ja šī informācija norāda uz iespēju, ka attiecīgā persona izdarījusi vai plāno izdarīt citu *noziedzīgu nodarījumu* vai radījusi vai gatavojas radīt valsts vai sabiedrības *drošības apdraudējumu*.

No minētajām tiesību normām izriet, ka likumā ir noteikti apstākļi, kādos pret personu var tikt uzsākta un veikta operatīvā sarunu noklausīšanās, tostarp izmantota tā rezultātā iegūtā informācija. Operatīvās darbības likums šajā ziņā ir pietiekami skaidrs – tas neaptver tāda konkurences tiesību pārkāpuma kā karteļa vienošanās atklāšanu. Nevar ignorēt faktu, ka likumdevējs Latvijā ir apzināti atteicies šādu pārkāpumu kriminalizēt.

[33] Krimināllikuma izstrādes materiāli norāda uz apzinātu likumdevēja vēlmi atteikties kriminalizēt darbības, kas attiecas uz aizliegtām vienošanās, kas ierobežo konkurenci. Krimināllikuma pamata redakcijas izstrādes laikā Saeimas atbildīgā Aizsardzības un iekšlietu komisija, sagatavojot likumprojektu izskatīšanai uz 3.lasījumu, noraidīja Ministru kabineta iesniegto likumprojekta redakciju, kas 209.pantā (sākotnēji 205.pantā) ar nosaukumu „Konkurences ierobežošana” paredzēja noteikt kriminālatbildību *„par konkurences ierobežošānu, noslēdzot nelikumīgu vienošanos par tirgus sadali, kā arī par citu tirgus dalībnieku iespēju ierobežošānu piekļūt tirgum vai izslēdzot no tā, par vienotu cenu uzturēšanu vai paaugstināšanu vai citādu nelikumīgu konkurences ierobežošānu”*. Tā vietā Aizsardzības un iekšlietu komisija pēc Krimināllikuma projekta izstrādes darba grupas priekšlikuma bez debatēm atbalstīja 209.pantu (mainot numerāciju uz 211.pantu) izteikt tobrīd spēkā esošajā Kriminālkodeksa 161.⁶panta redakcijā ar nosaukumu „Negodīga konkurence un maldinoša reklāma”. Attiecīgi Krimināllikuma 211.pantā tika noteikta kriminālatbildība par negodīgu konkurenci vai maldinošu reklāmu, ja šādi nodarījumi izdarīti atkārtoti gada laikā (6.*Saeimas likumprojekta „Latvijas Republikas Krimināllikums” salīdzinošā*

tabula 3.lasījumam, 1998.gada 22.aprīlis, 600.priekšlikums). To savukārt bez debatēm akceptēja Saeima 1998.gada 18.maija sēdē, pieņemot likumprojektu 3.lasījumā (6.Saeimas 1998.gada 18.maija [sēdes stenogramma](#)).

Tāpat arī Saeima 2024.gada 5.septembra sēdē, izskatot 2.lasījumā virzītos grozījumus, neatbalstīja priekšlikumu papildināt Krimināllikumu ar jaunu 211.¹pantu „Aizliegta vienošanās publiskajā iepirkumā”, kurā būtu paredzēta kriminālatbildība par aizliegtu vienošanos ārējos normatīvajos aktos regulētā publiskā iepirkumā, kas saistīta ar publiskam iepirkumam paredzēta pieteikuma vai piedāvājuma saskaņošanu kādā no būtiskiem pieteikuma vai piedāvājuma nosacījumiem ar citu tirgus dalībnieku, ja saskaņotais pieteikums vai piedāvājums ir iesniegts publiskajā iepirkumā, vai kas saistīta ar aizliegtu vienošanos ar citu tirgus dalībnieku par dalības noteikumiem vai par pieteikuma vai piedāvājuma neiesniegšanu publiskajā iepirkumā (14.Saeimas likumprojekta Nr. [579/Lp14](#) „Grozījumi Krimināllikumā” 3.priekšlikums; 14.Saeimas 2024.gada 5.septembra [sēdes stenogramma](#)).

[34] Turklāt jāvērs uzmanība uz to, ka saskaņā ar Senāta judikatūru operatīvā nepublisku sarunu noklausīšanās nav pieļaujama, lai atklātu kriminālpārkāpumus. Šāda atziņa sniegta saistībā ar sevišķajā veidā veiktas operatīvās darbības laikā iegūto ziņu par faktiem izmantošanu pierādīšanā. Senāts jau iepriekš ir atzinis, ka, izdarot kriminālpārkāpumu, pamatā nevar apdraudēt tādā mērā valstij svarīgas intereses un nevar radīt tādu valsts vai sabiedrības drošības apdraudējumu, lai to atklāšanai un novēršanai būtu jāizmanto sevišķajā veidā veicamie operatīvās darbības pasākumi. Operatīvā nepublisku sarunu slepena noklausīšanās ir operatīvās darbības pasākums, kura gaitā tiek būtiski aizskartas personas pamattiesības. Likumdevējs ir noteicis kritērijus gan Operatīvās darbības likumā, gan arī Kriminālprocesa likuma 210.panta trešajā daļā, proti, noziedzīgajam nodarījumam jāpasniedz vismaz mazāk smaga nozieguma statuss. Senāts atzinis, ka attiecībā par operatīvās darbības pasākuma rezultātā, kas sankcionēti veikti sevišķajā veidā, iegūto ziņu par faktiem izmantošanu pierādīšanā saistībā ar noziedzīga nodarījuma iespējamām vēlākām klasifikācijas izmaiņām, tiesai jārīkojas līdzīgi kā speciālo izmeklēšanas darbību gadījumā – viens no būtiskiem kritērijiem, izlemjot šo jautājumu, ir tas, kā noziedzīgais nodarījums bija klasificēts operatīvās darbības pasākuma veikšanas laikā, proti, ziņu par faktiem iegūšanas laikā – vai šo pasākumu bija vai nebija atļauts veikt (Senāta 2022.gada 14.decembra lēmuma lietā Nr. SKK-244/2022, [ECLI:LV:AT:2022:1214.12812001312.7.L](#), 13.4.punkts un tajā minētā judikatūra).

[35] Līdz ar to, pat ja pieņemtu, ka operatīvās darbības rezultātā noklausītās sarunas liecinātu par iespējamu Krimināllikuma 211.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, t.i., par negodīgu konkurenci, maldinošu reklāmu vai negodīgu komercpraksi, – sods, kas bija paredzēts par šā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu laikā, kad birojs veica operatīvās darbības pasākumus, proti, no 2014.gada 15.decembra līdz 2018.gada 12.jūnijam (pārsūdzētā sprieduma 30.punkts), – bija īslaicīga brīvības atņemšana vai piespiedu darbs, vai naudas sods. Līdz ar to atbilstoši Krimināllikuma 7.panta otrajai daļai šāds noziedzīgais nodarījums atbilda kriminālpārkāpuma tiesiskajam sastāvam.

Tādējādi secināms, ka operatīvās darbības pasākuma rezultātā iegūto informāciju – pat ja tā norādītu uz iespējamu kriminalizēto konkurences tiesību pārkāpumu – tāpat nevarētu izmantot šāda pārkāpuma pierādīšanai.

Šie apstākļi vēl papildus apstiprina to, ka karteļa vienošanās atklāšana kā administratīvi tiesisks jautājums nevar iekļauties Operatīvās darbības likuma tvērumā.

[36] Konkurences padome norādījusi uz Operatīvās darbības likuma 24.panta pirmo un trešo daļu, argumentējot, ka no šīm tiesību normām izriet pamatojums operatīvās darbības rezultātā iegūto ziņu izmantošanai kriminālprocesā, no kā savukārt izriet tiesības tos pievienot kriminālprocesa materiāliem, kā arī vispārīgas tiesības iepazīstināt attiecīgo pārvaldes iestāžu vadītājus vai to pilnvarotas amatpersonas ar attiecīgo informāciju.

Senāts skaidro, ka tāda minēto tiesību normu interpretācija, kuras rezultātā Konkurences padomei būtu tiesības iegūt operatīvās darbības rezultātā iegūto informāciju, ir kļūdaina.

Saskaņā ar 24.panta pirmo daļu operatīvās darbības pasākumu gaitā iegūtā informācija ir klasificējama kā ierobežotas pieejamības informācija vai valsts noslēpuma objekts. Šādu informāciju kā pierādījumu kriminālprocesā drīkst izmantot tikai Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā, nodrošinot operatīvās darbības

pasākumu īstenošanas un tajos iesaistīto personu konfidencialitāti un drošību. Savukārt šā panta trešā daļa noteic, ka ar operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūto informāciju jāiepazīstina valsts varas un pārvaldes institūciju vadītāji, viņu vai ar likumu pilnvarotās amatpersonas, kā arī likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā tās operatīvās darbības subjektu amatpersonas, kurām šī informācija nepieciešama dienesta uzdevumu veikšanai, ja tās saturs ir saistīts ar šīm amatpersonām uzticēto pienākumu izpildi.

Minētās tiesību normas nevar interpretēt tādējādi, ka operatīvo darbību rezultātā iegūtā informācija tiek izmantota ārpus šā likuma 2.panta pirmajā daļā noteiktā tiesiskā ietvara. Citiem vārdiem, operatīvās darbības pasākumu gaitā iegūtā informācija var tikt nodota tikai tiem subjektiem, kuru kompetencē ietilpst to jautājumu risināšana, kas saskan ar likuma 2.panta pirmajā daļā noteiktajiem operatīvās darbības uzdevumiem. Tas arī atbilst likuma 24.panta pirmajai daļai, kurā paredzēts, ka operatīvās darbības pasākumu gaitā iegūto informāciju kā pierādījumu kriminālprocesā – t.i., tādā procesā, kas atbilst Operatīvās darbības likuma 2.panta pirmajā daļā noteiktajiem uzdevumiem, – drīkst izmantot tikai Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Tādējādi Operatīvās darbības likuma regulējums ir *lex specialis* iepretim Kriminālprocesa likuma regulējumam.

[37] Senāts vērš uzmanību, ka operatīvās darbības rezultātā iegūtā informācija nevienā brīdī nezaudē savu īpašo statusu, tostarp, ja tā tiek pievienota kriminālprocesa materiāliem. Tādējādi uz tās izmantošanu joprojām attiecas Operatīvās darbības likuma regulējums, kas aizliedz šādas informācijas izmantošanu likumā neminētiem mērķiem un uzdevumiem.

Attiecīgi kļūdains ir Konkurences padomes uzskats, ka datu nodošanas iespēja to izmantošanai administratīvajā procesā būtu minēta, padomes vārdiem sakot, „izejas normā”, t.i., Operatīvās darbības likuma 24.panta trešajā daļā (*Konkurences padomes 2025.gada 17.oktobrī sniegto paskaidrojumu 16.punkts, lietas 54.sējuma 134.lp.*).

Šajā ziņā kļūdaini ir arī apgabaltiesas secinājumi.

[38] Konkurences padome norādījusi uz Kriminālprocesa likuma 127.panta trešo un ceturto daļu, saskaņā ar kuru operatīvās darbības pasākumos iegūtās ziņas par faktiem var tikt izmantotas kā pierādījumi kriminālprocesā, un līdz ar to šīs ziņas kļūst par pilnvērtīgiem krimināllietas materiāliem. Tāpat padome norādījusi uz Kriminālprocesa likuma 375.panta pirmo daļu, kas noteic, ka amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu, var uzrādīt kriminālprocesa materiālus citām personām to likumā noteikto uzdevumu izpildes nodrošināšanai. Šādu pieeju spriedumā apstiprinājusi apgabaltiesa.

Senāts neapšaubā to, ka operatīvās darbības pasākumos iegūtās ziņas par faktiem var tikt izmantotas kā pierādījumi kriminālprocesā, ja vien tās iespējams pārbaudīt Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Vienlaikus fakts, ka šādas ziņas par faktiem ir pievienotas kriminālprocesa materiāliem, pats par sevi vēl nenozīmē, ka tāpēc tās var brīvi nodot tālāk izmantošanai tādiem mērķiem, kas nav saistīti ar Operatīvās darbības likuma 2.panta pirmajā daļā noteiktajiem uzdevumiem. Ja sekotu šādai padomes un apgabaltiesas tiesību normu interpretācijai, tad vispār zustu jēga Operatīvās darbības likuma 2.panta otrajai daļai, kas tiešā tekstā to aizliedz. Tādā gadījumā tas pavērtu plašu un nekontrolētu iespēju operatīvās darbības rezultātā iegūto informāciju, neierobežojot datu veidu un apjomu, caur kriminālprocesu nodot nenoteiktam saņēmēju lokam izmantošanai faktiski jebkurā citā procesā, kurā tā it kā būtu nepieciešama. Tas acīmredzami radītu būtisku patvaļīgas iejaukšanās un pilnvaru ļaunprātīgas izmantošanas risku un neatbilstu likuma kvalitātes kritērijam attiecībā uz paredzamību.

Līdz ar to kļūdains ir Konkurences padomes uzskats, ka datu nodošanas iespēja ir sistēmiski izsekojama ķēde vairāku normatīvo aktu mijiedarbībā, ja informācija tiesiski nonāk padomes rīcībā caur kriminālprocesu (*Konkurences padomes 2025.gada 17.oktobrī sniegto paskaidrojumu 16.punkts, lietas 54.sējuma 134.lp.*). Padomes uzskats, ka konkrētajā gadījumā pastāv „kaskādes paredzamības” forma, ir kļūdains.

Tāpat kļūdaina ir tiesas pieeja, spriedumā norādot, ka izskatāmajā gadījumā nav pamata runāt par operatīvās darbības pasākumos iegūto ziņu tiešu pārņemšanu uz administratīvo procesu, jo Konkurences padome informāciju nav ieguvusi no operatīvās izstrādes lietas, bet gan no kriminālprocesa materiāliem (*pārsūdzētā sprieduma 27.2.punkts*). Kā jau minēts iepriekš, operatīvās darbības pasākuma rezultātā iegūtā informācija nezaudē savu īpašo tiesisko statusu, ja tā tiek pievienota kriminālprocesa materiāliem, un uz to izmantošanu joprojām attiecas

Operatīvās darbības likumā noteiktais regulējums. Pretējā gadījumā tas būtu veids, kā apiet *lex specialis* noteiktos ierobežojumus.

[39] Apgabaltiesa atsaukusies uz Senāta spriedumiem lietās Nr. [SKA-2/2020](#), Nr. [SKA-69/2013](#), Nr. [SKA-705/2008](#) un Nr. [SKA-369/2011](#), norādot, ka līdzšinējā Senāta judikatūra apstiprina kriminālprocesa materiālu nodošanas tiesiskumu. Tomēr Senāts vērs uzmanību, ka minētajā judikatūrā ir izteiktas vispārīgas atziņas par iespēju administratīvajā procesā izmantot no kriminālprocesa iegūtu informāciju. Lai arī pareiza ir norāde, ka Kriminālprocesa likuma 375.pants neierobežo kriminālprocesā iegūtas informācijas izmantošanu administratīvajā lietā, tomēr jāņem vērā, ka konkrētajā gadījumā runa ir par tādiem kriminālprocesa materiāliem, uz kuriem attiecas speciālais regulējums. Jāatzīmē, ka visos šajos Senāta spriedumos, uz kuriem ir atsaukusies apgabaltiesa, ir konstatējama ievērojami atšķirīga faktiskā situācija un tiesiskie apstākļi, kas tādējādi liedz minētajos Senāta spriedumos izteiktās atziņas attiecināt uz izskatāmo lietu. Arī spriedumā lietā Nr. SKA-69/2013 tiešā tekstā ir norādīts, ka Operatīvās darbības likuma piemērošana šajā lietā nav apskatāma, jo ar tiesas lēmumu no pierādījumu kopuma izslēgti operatīvās sarunu noklausīšanās ceļā iegūtie pierādījumi (*Senāta 2013.gada 28.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-69/2013, A42388207, 7.punkts*). Līdz ar to apgabaltiesas aplūkotā Senāta judikatūra nesniedz atbildi uz šīs lietas centrālo tiesību jautājumu, proti, vai operatīvās darbības rezultātā iegūto informāciju, kas pievienota kriminālprocesa materiāliem, drīkst nodot izmantošanai, lai risinātu administratīvi tiesisku strīdu. Līdz ar to gan tiesa, gan arī Konkurences padome ir kļūdaini iztulkojusi Senāta līdzšinējo judikatūru.

[40] Konkurences padome atsauca uz Konkurences likuma 6.panta pirmās daļas 1.punktu, 11.panta pirmo daļu un LESD 101.pantu, norādot, ka minētās tiesību normas noteic padomes kompetenci uzraudzīt, kā tiek ievērots tirgus dalībnieku dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas un vienošanās aizliegums, kas noteikts Konkurences likumā, citos normatīvajos aktos un starptautiskajos līgumos; kā arī pašas normas, kas definē aizliegtas vienošanās. Tāpat Konkurences padome atsauca uz Konkurences likuma 26.panta pirmo daļu un Administratīvā procesa likuma 59.pantu, kas noteic padomes tiesības veikt lietu izpēti, tostarp iegūt tai nepieciešamo informāciju.

Senāts neapšaubā Konkurences padomes kompetenci un pilnvaras izmeklēt konkurences tiesību pārkāpumus, tomēr norāda, ka šīs pilnvaras īstenojamas, izmantojot Konkurences likuma 9.pantā padomei paredzētos izmeklēšanas līdzekļus. Konkrētajā gadījumā padome arī veica izmeklēšanu. Taču no Konkurences likuma 26.panta pirmās daļas un Administratīvā procesa likuma 59.panta, kas ir *lex generalis* attiecībā pret Operatīvās darbības likuma regulējumu, neizriet, ka Konkurences padomei būtu tiesības konkurences tiesību pārkāpumu izmeklēšanā iegūt un izmantot operatīvās darbības pasākumu ietvaros iegūto informāciju. Pretēja tiesību normu interpretācija nonāktu pretrunā ar Operatīvās darbības likuma 2.panta otro daļu un neatbilstu likuma paredzamības prasībai. Citiem vārdiem, šādu datu nodošanai jābūt likumā skaidri noteiktai.

[41] Konkurences padomes vērtējumā „likuma skaidrība” izriet no fakta, ka paši sarunu dalībnieki apzinājās savu aizliegto darbību atbilstību Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un LESD 101.panta 1.punktā noteiktajam vienošanās aizliegumam, jo apzināti slēpuši savas darbības. Par to padomes ieskatā liecina notikušās daudzkārtējās sarunas, kurās citstarp apspriests, ka sarunu saturs un attiecīgi vienošanās ir slēpjama, ka nedrīkst par to stāstīt citām nepiederošām personām un ka mobilie telefoni ir atstājami ārpus karteļa vienošanās dalībnieku slepeno sarunu telpas.

Senāts norāda, ka šādi apsvērumi nekādā mērā neietekmē jau iepriekš konstatēto trūkumu attiecībā uz likuma kvalitāti.

Šajā kontekstā jāatgādina Eiropas Savienības Tiesas atzītais – tā kā aizliegums piedalīties konkurenci ierobežojošās vienošanās un ar to saistītie sodi ir labi zināmi, ir ierasti, ka šādas darbības un vienošanās tiek veiktas slepeni: sanāksmes notiek slepenībā, visbiežāk kādā trešā (ārpus ES) valstī, un ar tām saistītā dokumentācija tiek samazināta līdz minimumam. Pat ja Komisijai izdodas iegūt pierādījumus, kas skaidri norāda uz nelikumīgu kontaktu starp tirgotājiem, piemēram, sanāksmes protokolus, tie parasti būs tikai fragmentāri un nepilnīgi, tāpēc bieži nepieciešams noteiktas detaļas izsecināt pēc loģiskiem pieņēmumiem. Vairumā gadījumu konkurenci ierobežojošās prakses vai vienošanās esību jāizdara, pamatojoties uz vairāku sakritību un pazīmju kopumu, kas kopumā, ja nav cita ticama izskaidrojuma, var tikt uzskatīts par pierādījumu konkurences noteikumu pārkāpumam. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisijai ir pietiekami pierādīt, ka attiecīgais uzņēmums ir piedalījies sanāksmēs,

kurās tika noslēgtas konkurenci ierobežojošas vienošanās, un nav pret tām skaidri iebildis, lai atbilstoši nepieciešamajam pierādīšanas standartam tiktu konstatēta šī uzņēmuma dalība kartelī (*Eiropas Savienības Tiesas 2004.gada 7.janvāra sprieduma lietā „Aalborg Portland u.c./Komisija”, C-204/00 P, [ECLI:EU:C:2004:6](#), 55.–57., 81.punkts; Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2008.gada 8.jūlija sprieduma lietā „BPB/Komisija”, T-53/03, [ECLI:EU:T:2008:254](#), 63.punkts*). Tāpat Kopienas tiesībās nepastāv princips, kas liegtu Komisijai balstīties uz vienu vienīgu pierādījumu, lai secinātu, ka ir pārkāpts [Eiropas Kopienas dibināšanas] līguma 85.panta 1.punkts, ja vien šī pierādījuma spēks ir neapšaubāms un pats pierādījums skaidri apliecina attiecīgā pārkāpuma esību (*Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2000.gada 15.marta sprieduma lietā „Cimenteries CBR/Komisija”, T-25/95, [ECLI:EU:T:2000:77](#), 1838.punkts; sk. arī Scordamaglia-Tousis A. *EU Cartel Enforcement: Reconciling Effective Public Enforcement with Fundamental Rights*. Chapter 6: The Rules of Evidence in EU Cartel Proceedings. The Netherlands: Kluwer Law International, 2013, pp. 265, 296, 297*).

[42] Rezumējot visu iepriekš teikto, Senāts atzīst, ka aplūkotais tiesiskais regulējums neatbilst likuma kvalitātes prasībai tādā nozīmē, kādu to noteikusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, interpretējot Konvencijas 8.pantu. Proti, tiesiskajā regulējumā nav noteikts skaidrs pamats tam, kas ļautu operatīvās darbības rezultātā iegūto informāciju nodot Konkurences padomei izmantošanai administratīvajā procesā. No Operatīvās darbības likuma 2.panta otrās daļas izriet pat skaidrs aizliegums izmantot operatīvās darbības pasākumus citu – Operatīvās darbības likumā neminētu – uzdevumu un mērķu īstenošanai. Tas nozīmē, ka personām nav un nevar būt pamata paredzēt, ka operatīvās darbības pasākumos iegūtā informācija var tikt nodota un izmantota administratīvajā procesā, lai pierādītu karteļa vienošanos. Tādējādi operatīvās darbības rezultātā iegūtās informācijas nodošana Konkurences padomei konkrētajā gadījumā neatbilst Konvencijas 8.pantam, kā arī Hartas 7.pantam un Satversmes 96.pantam. Senāts neredz citus iemeslus, kas liktu šajā jautājumā nonākt pie atšķirīga secinājuma.

Ievērojot minēto, Senāts nesaskata nepieciešamību vēl vērtēt to, vai iejaukšanās personu pamattiesībās bija „nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā” jeb vērtēt iejaukšanās samērīgumu.

[43] Tā kā apgabaltiesa ir kļūdaini interpretējusi tiesību normas, kā rezultātā nepamatoti no pierādījuma kopuma nav izslēgusi sarunu audioierakstu atšifrējumus, turklāt vēl pati ir ieguvusi sarunu audioierakstus un ar tiem pamatojusi spriedumu, un tā kā minētā kļūda varēja ietekmēt iznākumu lietā, Senāts atzīst, ka tas ir patstāvīgs pamats apgabaltiesas sprieduma atcelšanai.

Tā kā pārsūdzētais spriedums ir atceļams, Senāts procesuālās ekonomijas nolūkā nesaskata pamatu pievērsties citu kasācijas sūdzībās minēto argumentu izvērtēšanai, jo tie tāpat nevar mainīt kasācijas tiesvedības rezultātu.

Apgabaltiesai, atkārtoti izskatot lietu pēc būtības, jānovērtē, vai, izslēdzot no pierādījumu kopuma sarunu audioierakstus un to atšifrējumus, citi lietā esošie pierādījumi pamato pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu. Tiesai ne tikai rūpīgi jāizvērtē un jāsniedz pamatotas atbildes uz pieteicēju norādītajiem iebildumiem, kas ir būtiski lietas pareizā izspriešanā, bet arī rūpīgi jānovērtē izteikto lūgumu pamatotība par vērsanos ar prejudiciālajiem jautājumiem Eiropas Savienības Tiesā. Šajā tiesvedības posmā Senāts nesaskata par nepieciešamu vērtēt šos kasatoru lūgumus.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 2.punktu, 351.pantu un 129.¹panta pirmās daļas 1.punktu, Senāts

nosprida

atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 25.janvāra spriedumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai;

atlīdzināt SIA „ZAB Kronbergs Čukste Levin” drošības naudu 70eur par SIA „SKONTO BŪVE” iesniegto kasācijas sūdzību;

atlīdzināt SIA „RERE BŪVE” drošības naudu 70euro;

atlīdzināt AS „RERE GRUPA” drošības naudu 70euro;

atlīdzināt SIA „LNK (Latvijas Novitātes Komplekss)” drošības naudu 70euro;

atlīdzināt SIA „ARČERS” drošības naudu 70euro;

atlīdzināt AS „LNK Industries” drošības naudu 70euro;

atlīdzināt AS „UGN” drošības naudu 70euro;

atlīdzināt SIA „RE & RE” drošības naudu 70euro;

atlīdzināt SIA „ZAB Ellex Kļaviņš” drošības naudu 70euro par SIA „LATVIJAS ENERGOCELTNIEKS” iesniegto kasācijas sūdzību;

atlīdzināt SIA „ZAB VILGERTS” drošības naudu 70euro par SIA „MERKS” un AS „MERKO EHITUS” iesniegto kasācijas sūdzību;

atlīdzināt SIA „ZAB COBALT” drošības naudu 140euro par SIA „ABORA” un SIA „Tehnocentrs” iesniegto kasācijas sūdzību.

Spriedums nav pārsūdzams.

E. Darapolskis I. Meldere R. Vīduša